www.pertwk.com

بیست و یەکەم بەش

نەرەی جانەوەری دۆزەخ

www.pertwk.com

نەڕەی جانەوەری دۆزەخ

لەمانەوەی دوورو درێژمان لەتاراوگەکەدا، پەیوەندیی توندوتۆڵی خۆمان بەجیهانی دەرەوە هێشتەوە، بەتەواوەتی هەستمان بەهێزی ئۆلیگارکییەت دەکرد کەلەدژی دەجەنگاین، دەزگا تازەکان پاش گۆڕانکارییەکانی قۆناغی بەردەوامی گواستنەوە، بەشێوەیەکی روونتر دامەزران‌و رواڵەتی بەردەوامبوون خاسییەتەکانیان بەخۆوەگرت. ئۆلیگارکییەکان لەدەرکردنی مەکینەیەکی میریی یەکجار ئاڵۆز، یەکجار زلدا سەرکەوتن. ئەو مەکینەیە وێڕای هەموو رەنج‌و تەقەلامان بۆ تەگەرە تێخستن‌و کۆسپخستنە پێشی سەرکەوت. ئەمە بەلای زۆر لە شۆڕشگێڕانەوە شتێکی لەناکاو بوو، چونکە ئەوان وای بۆ دەچوون کە کارێکە ناچێتەسەر، لەگەڵ ئەوەشدا کار لەولاتدا بەردەوامبوو. پیاوەکان لەکانگەو کێڵگەکاندا رەنجیاندا– هەرچەندە لەکۆیلەو بەندە زیاتر نەبوون. بەلاَم لەپیشەسازی سەرەکیدا گەشانەوە. هەموو بوارێکی گرتەوە. ئەندامانی بەرەبابە داخراوە گەورەکانی کرێکاران رەزامەندبوون، بەڕووخۆشی‌و دڵشادی کاریان دەکرد. بۆیەکەمجار لەژیانیاندا بەئاسوودەیی پیشەسازییان زانی. مانگرتن‌و داخستنی کارگەو ماوەی بێبازاڕی‌و کارتی سەندیکا چیتر خەویان لەچاو نەدەزڕاندن، لەخانووی پڕشادی بوون ئەگەر لەگەڵ ئەو گەڕەکە پیس‌و پۆخلانە بەراورد بکرێن کەپێشتر تیایاندا دەژیان. خواردنی باشتر، سەعاتی کەمتر کارکردن، رۆژانی پشوودانی زیاتر، چەردەیەك لەرابواردن، شادیی پترو هەمەڕەنگتریان هەبوون. هەر هیچ گوێیان نەدەدا بەبراو خوشکانی لەخۆیان کەمتر، بەکرێکارانی بێبەش‌و رۆڵەکانی دۆزەخی بەزۆر راپێچکراو وەك کۆیلە بۆ کاری زەحمەت.

سەدەی خۆپەرستی لەسەر توخمی مرۆیی هەڵدەهات، لەگەڵ ئەوەشدا لەسەدا سەد راستنەبوو، چونکە نۆکەرەکانمان زۆرچاك چوونە ناو بەرەبابی کرێکاران، ئەو نۆکەرانە ئەو پیاوانەبوون کەلەپشت پێویستیی زگەوە چاویان بەوێنەی ئازادی‌و برایەتی کەوت‌و گەشایەوە.

چڵکاو خۆرەکان نوێنەری دەزگایەکی گەورەی تربوون کەشێوەیەکی دروستی لەخۆگرتبوو، بەڕەوانی دەستی بەکارکردن کردبوو. ئەم هێزە بەرەبەرە، لەسوپای نیزامیی کۆندا دامەزرا، وا ئێستا گەیشتە یەك ملیۆن پیاو، ئەمە ئەگەر شتێ لەبارەی هێزی ئیمپریالیزمەوە باسنەکەین، ئەو چڵکاو خۆرانە رەگێکی سەربەخۆیان پێکدەهێنا. لەشاری تایبەت بەخۆیان نیشتەجێبوون، ئۆتۆنۆمییان هەبوو یاخود هەبێ. جیاوکی زۆریان سپێدرا، لەڕاستیدا ئەوان یاریدەی بەکاربردنی بەشێکی زۆر لەزێدەی شێوێنەریان دا.

وایان لێهات هەرچی پەیوەندی‌و بەشداریی ویژدانییان هەیە لەگەڵ رۆڵەکانی تری گەلدا نەمێنێ، بەڕاستی دەستیانکرد بەدامەزراندنی رەوشتکاریی چینایەتیی تایبەتی‌و ویژدانی چینایەتیی تایبەتییان، لەگەڵ ئەوەشدا بەهەزاران هەزاران بەکرێگیراوی ئێمە چوونە ناو ریزەکانیانەوە[128].

ئۆلیگارکییەکان –وەك پێویستە دانی پێدابنێین، قۆناغێکی پێشکەوتنی نایاب‌و چاوەڕواننەکراویان دەبڕی، بەو سیفەتەی کەچینن، تا ئەوپەڕی وردی، خۆیان رێکوپێکخست. هەریەکەیان کارێکی پێسپێردراو بەشێوەیەکی تەوزیمی دەیکرد. لەم رۆژەوە، لاوی دەوڵەمەندی بێکار نەبوو. هێزەکەیان بۆ ئەوەی هێزێکی یەکگرتوو بە ئۆلیگارییەت ببەخشێ گردکرایەوە. وەك سەرکردەی هێزە

---

(128) لەدوا رۆژەکانی سەردەمی "پاژنەی ئاسنین"دا چڵکاو خۆرەکان رۆڵێکی گرنگیان گێڕا. لەو ململانێیەی لەنێوان بەرەبابە داخراوەکانی کرێکاران‌و نێوان ئۆلیگارکییەتدا بەرپابوو، لەنگەری تەرازووی هێزەکانیان راگرت، بەهێزی خۆیان جارێك پاڵپشتی ئەم دەستەو تاقمەیان دەکردو، جارێکی دی ئەو دەستەو تاقمە، بەپێی پێداویستەکانی بارودۆخ‌و پێداویستەکانی بارودۆخ‌و پێداویستەکانی فرتوفێڵ‌و پیلان.

www.pertwk.com

چەکدارەکان‌و وەك پێشەواکانی پیشەسازی خزمەتیانکرد, هەر ئەمەش بەتەنیا نا, بەڵکو ئەوان لەزانستی پراکتیکدا دیتیان گۆڕەپانەکە لەردەمیاندا فراوانە. زۆریان بوونە ئەندازیاری گەورە, چوونە ناو هۆبەی میریی فرەلایەن‌و, لەمۆنۆپۆلەکانی دەوڵەتدا خزمەتیاندەکرد, بەدەیان هەزار چوونە ناو دامودەزگاکانی پرسگەی نهێنی بەهەموو جۆرەکانیانەوە, دەتوانم وادابنێم مەشقیانپێکرا کەئەرکی کارکردن لەبواری پەروەردە, هونەر, کلێسا, زانست‌و, ئەدەب گشتیان راپەڕینن. لەو بوارانەدا ئەرکێکی ترسناکیان پیادەکرد, کەئەرکی ئاراستەکردنی پرۆسەی ئەقڵی نەتەوەبوو بەڕێبازێك کە ئۆلیگارکییەت بەهێز دەکات‌و رەگی لەزەویدا دادەکوتێ.

ئینجا ئەوان بەدەوری خۆیان گەڕانەوەو زانییان ئەوەی کەدەیکەن راستە. هەر لەوساتەوە دەستیانپێکرد, بیرۆکەی ئۆرۆستۆکراتییان نواند, هێشتا منداڵبوون, باری سەرنجیان لەبابەت جیهانەوە وەردەگرت. بیرۆکەی ئۆرۆستۆکراتی تێکەڵ بە تەونی ئۆرگانییان بوو, تەنانەت بووە پارچەیەك لەگۆشت‌و ئێسقانیان. بەڵکو وەك راهێنەری جانەوەری دڕندە, وەك کاربەدەستی شێری تێکۆشین, سەیری خۆیان کرد, هەمیشە لەژێر پێیاندا گرموهوڕی شۆڕشی نهێنی دەردەچوو, مردنی توندوتیژ هەردەم بەڕووخۆشی لەناویاندا دەڕۆیی, بەچاوی سەیرکردنی چەندین ددانی جانەوەری بەگرمەی دۆزەخ سەیری بۆمباو چەقۆو گوللەیان دەکرد, کەپێویستبوو لەسەریان بیخەنە ژێر رکێفی خۆیان ئەگەر بۆ مرۆڤایەتی هەبێ بمێنێ‌و بەردەوامبێ. رزگارکەری مرۆڤایەتی بوون. خۆیان وا لەقەڵەمدەدا کەپڕ بەکراسەکەیان پاڵەوانییەتی‌و خۆ بەختکردن لەپێناو باڵاترین خێرو چاکەدا کاردەکەن.

بڕوایان وابوو, بەو سیفەتەی کە چینێکن, هەر خۆیان پاڵپشتی ژیارین, لەو باوەڕەدا بوون کە ئەگەر بێتو بێهێزو بێدەسەڵاتبن ئەوا جانەوەری گەورە قوتیاندەدات‌و هەرچی جوان‌و بەرزو شادو خێرو بێرە هەڵیلوشێ‌و, توڕیاندانە ناو ورگە ئەشکەوتە چڵماوییەکەی. ئەگەر ئەوان نەبن ئاژاوە بڵاودەبێتەوەو مرۆڤایەتی بەرەو ئەو شەوە سەرەتاییە دەگەڕێتەوە کەزۆر زەحمەت نەبێ لێی

دەرباز نەدەبوون. وێنەی ئاژاوەی ترسناك هەمیشە دەخرایە بەرچاوی منداڵەکانیان. تەنانەت ئەوانیش بەدەوری خۆیان, پاش ئەوەی ئەو ترسەی لەگەڵیا گەورە بووبوون بەسەریاندا سەپا, وێنەی ئاژاوەیان دەخستە بەرچاوی ئەو منداڵانە کەپاش ئەوان لەدایکبووبوون. ئەوەبوو ئەو جانەوەرەی کەدەبوایە خەڵك بیخەنە ژێر پێ‌و ئەم ژێرپێ خستنەشی بەرزترین ئەرکی ئۆرۆستۆکراتی بوو, بەکورتی ئەوان هەر خۆیان, بەڕەنج‌و قوربانی بێوچانیان ببوونە بەربەستێکی بەتین لەنێوان مرۆڤایەتی بێدەسەڵات‌و جانەوەری بەتوانادا, کەهەرچی هەیە هەڵیلووشێ. بڕوایان بەوەهەبوو, بڕوایەکی پتەویشیان پێ هەبوو.

پێویست بەزێدە ڕەوی ناکا بۆ دووپاتکردنەوەی ئەم رەوشتکاریە بەرزەی لەهەموو چینی ئۆلگارکییەتدا دەرکەوت, ئەم رەوشتکاریە نهێنیی هێزی "پاژنەی ئاسنین" بوو. ئەو هاوڕێیانی کەدرەنگ لەم رووداوە گەیشتن, یاخود نەیانویست تێیبگەن, چەند زۆربوون؟! زۆر لەوان هێزی "پاژنەی ئاسنین"یان بۆ سیستمی پاداشت‌و سزا دەگەڕاندەوە کەپشتی پێدەبەست. ئەمەش هەڵەیەو رەنگە بەهەشت‌و دۆزەخ هۆی گەرموگوڕی سەرەکیی بن لەهەست‌و نەستی ئاییینیدا لای دەمارگیرێك, بەڵام لەکن زۆربەی زۆری دینداران سەبارەت بەحەق‌و ناحەقەوە دونیایین, حەقپەرستی‌و حەز لەحەقکردن‌و خەمباری‌و سکاڵاکردن لەهەرچییەکی کە حەق نییە, بەکورتی, رەفتاری راست هۆی سەرەکییە لەئایینداو, هەمان شتیش سەبارەت بەئۆلیگارکییەکانەوە راستە. بەندیخانەو دوورخستنەوەو لەپایەخستن‌و جۆری رێزلێنان‌و پایەبڵند کردن‌و کۆشك‌و تەلارو شاری سەرسوڕهێنەر, گشتیان شتی رووکەشن ئەو هێزە مەزنەی کەهانی ئۆلگارکییەکان دەدات, باوەڕیان وایە ئەوەی دەیکەن راستە, با نا ئاساییە جیاوازەکان بەلاوە بنێین‌و, گوێ بەو چەوسانەوەو زۆرداریە نەدەین کە "پاژنەی ئاسنین" فرچکی پێوە گوورابوو. من

www.pertwk.com

لەگەڵ ئەوەدام, بەڵام خاڵی سەرەکی ئەوەیە, کەهێزی ئۆلیگارکییەت ئەمڕۆ لەوەدایە کەقەناعەتی بەڕاستیو دروستی هەڵوێستەکەی خۆی هەیە[129].

لەماوەی ئەوبیست ساڵە ترسناکەدا, هەمیسان هێزی شۆڕش, لەبڕوابوونی بەڕاستزانینیو عەودالەتیدابوو. ئەگینا چۆن دەتوانین قوربانیدانو خوێنی شەهیدانمان لێکبدەینەوە؟ بەڵام ئەمە تاکە هۆبوو کەرۆدلف میندلهۆل لەپێناویدا گیانی خۆی لەڕێگەی دۆزەکەدا داگیرساندو دواگۆرانییە سەرگەردانییەکەی لەو شەوەدا چڕی کەتێیدا کوژرا. ئەوەبوو ئەو هۆیەی کەلەپێناویدا هۆلبێرت لەژێر قامچی ئەشکەنجەداندا مردو هەتا دواهەناسەی نەیویست ناپاکی لەهاوڕێکانی بکات. ئەمەبوو بەتەنیا کەوای لەئانا ویڵسن کرد کەدایکایەتیی پیرۆز رەتبکاتەوە, ئەوبوو داوای لەجۆن کارڵسن کرد ببێتە پاسەوانی خۆبەخشو دەستپاکی پەناگەی "گلین ئالین" جا ئەگەر هاوڕێیانی شۆڕش گەورەبن, یان بچووك, پیاوبن یان ژن, پایە بەرزبن, یان نزم, بلیمەتبن, یان گەوج. تۆ دەبینی کەهێزی بەگەڕهێنانیان حەزکردنێکی بەتەوژمی بەردەوامە بۆ هەق.

بەڵام من لەچیرۆکەکەم دوورکەوتمەوە, منو ئێرنست زۆرچاك تێگەیشتبووین, بەرلەوەی لەتاراوگەدا دەرچین. چۆن هێزی "پاژنەی ئاسنین" لەگەڵ رۆژانی ژیاندا دروستدەبوو. بەرەبابی داخراوی کارگەرانو چڵکاوخۆرو سوپای نۆکەرە نهێنییەکانو پیاوانی پۆلیس بەجیاوازیی جۆرەکانیانەوە, هەموویان بەڵێنیان دابوو کە بەدڵسۆزی خزمەتی ئۆلیگارکییەت بکەن. ئەگەر گوێنەدەینە لەدەستدانی سەربەستییان, تێکڕا حاڵیان لەپێشتر باشتربوو, بەڵام زۆربەی خەڵکی کڵۆڵ, کوڕانی دۆزەخ, لەبەرقێکی دڕندانەوە دەکەوتنە ناو کڵۆڵیو ئەشکەنجە هەرچەند جارێ هەندێ پڕۆلیتاریای سەرگەرم کە بەڵگەیەکی پتەویان هێنایەوە کەتاوانبار ناکرێن لەسەر یەکجار هێزو کارتێکردنییان لە جەماوەر, ئۆلیگارکییەکان لەناوجەرگەی جەماوەردا رایاندەپچڕاندنو, خۆشیو بەختەورییان بەسەردا دەباراندن, یان دەیانخستنە ریزی بەربایی داخراوی کارگەران, یا سوپای چڵکاوخۆران. بەم شێوەیە رژێم کاری بۆ هێورکردنەوەو خۆشکردنی شتەکان کردو پێشەوا سروشتییەکانی لەدەست پرۆلیتاریا دەرهێنان.

بارودۆخی کوڕانی دۆزەخ مایەی بەزەییپیاهاتنەوەبوو, ئەوەندەی کارەکە پەیوەندیی بەوانەوە هەبێ, خوێندنی سەرەتایی دواییهات. وەك گیانلەبەر لەگەڕەکی پیسو پڵۆخی کرێکاراندا دەژیان. کەوتبوونە ناو زوخاوی کڵۆڵیو رسوایی. هەموو ئازادییەکانی جارانیان لەدەستچوون. بوونە کۆیلەو بەندەی کار, لەمافی هەڵبژاردنی کار بێبەشکران. لەبەرئەوە لەمافی چەکهەڵگرتن, یا رێگەپێدانی, لەمافی هاتوچۆکردن لە شوێنێکەوە بۆ شوێنێکی تر بێبەشکران. ئەوان وەك جووتیاران بەندەی زەویوزار نەبوون.

ئەوان بەندەی مەکینەو بەندەی کاربوون, تەنانەت دەستکورتی, بەشێوەیکی نائاسایی گەیشتە سەرشەقکردنی رێگەی گەورە, دامەزراندنی هێڵی ئاسمانی, هەڵکەندنی نۆکەندو تونێل, رێگەی ژێر عەردو دامەزراندنی شوێنی خۆقایمکردن, ئەوسا کاربەدەستان پەنایاندەبردە بەردەستبەسەرداگرتنییانو بۆ سەرشانۆی پڕۆسەکانو دەیانگوێزانەوە. ئێستا کۆمەڵێکی زۆر لەوان لە دروستکردنی شاری ئاردیسدا زەحمەتدەکێشن, خراونەتە ئۆردوگای هیچوپووچەوە, کە هیچ بواری ژیانی خێزانییان تێدانییەو جانەوەرییەکی رووتورەجاڵ جێگەی ئابڕوومەندیی گرتەوە. لەوێدا لەگەڕەکی پیسو پۆخەڵەکانی کرێکاران جانەوەری بەگرمەگرم, جانەوەری دۆزەخ, کە ئۆلیگارکییەکان لێیدەترسنو لەترسی ناوهێنانی هەموو

---

(129) لەناکۆکیو دوورکەوتنەوەی رەوشتکاریی سەرمایەداریدا, ئۆلیگارییەکان ئاکارێکی نوێیان داهێنا, ئاکارێکی توندوتۆڵی ئاشکراو روون, تیژو رەقی وەك پۆڵا, ئاکارییەك کەهیچ چینێکی ستەمکارو, لەهیچ رۆژێکا لەوە پڕوپووچترو دوور لەزانستی نەبووەو, لەهەمان کاتدا لێی کاریگەرترو بەهێزتر نەبووە, ئۆلیگارکییەکان باوەڕیان بەڕەوشتکاری خۆیان هەبوو, هەرچەندە کەبایلۆژیاو پێشکەوتن Evolation هەردووکیان درۆو ساختەی خۆیان دەردەخست. بەهۆی ئەم بڕوایەیان, بەدرێژایی سێ سەدە, توانیان درێژبوونەوەی مەزنی مرۆیی بەربەست بکەن, ئەویش دیمەنێکی ترسناکە رەوشتکاری میتافیزیکی دەتاسێنێو, زۆر گومانو پێداچوونەوە بەکاروبارەکان دەخاتە دەروونی ماتریالیست.

www.pertwk.com

لەشیان دەکەوێتە لەرزین خۆی دانووساندووە- بەڵام ئەوان خۆیان دروستکەری ئەو جانەوەرەبوون, ئەوان ناهێڵن ئەو مەیموون‌و پڵنگانەی لە پێستی ئەو جانەوەرەدان بمرن.

لەم ساتەدا لەناو خەڵکدا بڵاوبۆوە کە میری بۆ دامەزراندنی ئازگارد, شاری موعجیزە کە نیازی دروستکردنی هەبوو, سەرلەنوێ پەنایبردۆتە بەر دەستبەسەرداگرتنی کرێکاران[130].

بۆئەوەی کە تەواوبوو لەشاری ئاردیس باڵاتربێ. یەکجار بالاتر بێ. ئێمەی لاوانی شۆڕش نێرومێمان لەسەر ئەم کارە مەزە بەردەوامدەبین, بەڵام بەدەستی بەندەی کلۆڵ تەواونابێ,. شوورەو تاوەرو کۆڵکەکانی ئەو شارە خنجیلانەیە لەسەر ئاوازەکانی گۆرانی بەرزدەکرێنەوەو لەگەڵ رایەڵەکانی جوانی‌و نازدارییەکەی, نەك هەنسك‌و گریەوناڵە دەهۆننەوە, بەڵکو مۆسیقاو پێکەنین.

ئێرنست بێئارام چاوەڕوانی دەرچوونبوو بۆ جیهانی ئازاد, خۆئامادەکردن بۆ شۆڕشە بەشوومەکەی یەکەممان, شۆڕشەکەمان کە لە "کۆمۆنەی چیکاگۆ"دا لەباربرا, بە خێراییەکی یەکجار زۆر پێدەگەیشت, لەگەڵ ئەوەشدا ئارامیگرت, لەماوەی ئەو تاسەو چاوەڕوانییە گەرموگوڕەدا کە بۆ ئەم مەبەستە لە ئیلینۆیزەوە هاتبوو, دروستکردنێکی تر دروستیکردەوە[131], چەند نەخشەیەك بۆ رێکخستنی رۆشنبیران لەناوپرۆلیتاریادا بەمێشکیدا هاتن, بەلایەنی کەمەوە لەدەستنەدانی بەکتریای رۆشنبیری لای کوڕانی دۆزەخ- هەڵبەتە, ئەوە هەمووی بۆکات‌و هەلومەرجی سەرنەکەوتنی شۆڕشی یەکەمە بوو.

نەمانتوانی لەتاراوگەکەدا دەرچین تا لەمانگی کانوونی دووەمی ساڵی 1917دا هەموو شتێك رێکخرابوو, هەریەکسەر وەك دوو نۆکەری هاندەر Ajents Provocateurs لەچوارچێوەی نەخشەو پیلانەکانی پاژنەی ئاسنیندا شوێنی خۆمان گرت‌وکاردەکەین. پێویستبوو کە من ببمە خوشکی ئێرنست, ئۆلیگارکییەکان‌و ئەو هاوڕێیانەی چووبوونە ناویانەوە دەسەڵات‌و کاری گەورەیان بەدەستبوو, یاریدەیانداین, دەڵێم ئەوان یارمەتییانداین کە خانوویێکمان دەستکەوێت تیادا بحەوێینەوە, هەموو بەڵگەنامەیەکیان پێشکەشکردین‌و, رابوردوومان لێکدرایەوەو پاساوی بۆ هێنرایەوە.

ئەمە لای ئەو کەسەی لەناوپاژنەی ئاسنینەوە یارمەتیدەدری ئازیزنەبوو, چونکە پێناس لەو جیهانە تارماییەی دەزگاکانی هەواڵگەریدا شتێکی تەماویبوو.

(130) ئاردیس ساڵی 1942دامەزرا, بەڵام ئازگارد ساڵی 1984 تەواوکرا. دروستکردنەکەی پەنجاو دووساڵی خایاند, سوپایەکی بەردەوامی نیوملیۆن بەندەی تیادا بەکارهێنرا. ئەم ژمارەیە جاروبار قەبەتر دەبوو, خۆی لە کلیۆنێك دەدا. بێجگە لەسەدان هەزار کەس لە ئەندامانی بەرەبابە داخراوەکانی کرێکاران‌و هونەرمەندان.

(131) لەناو پیاوانی شۆڕشدا نەشتەرگەر زۆربوون, دەستڕەنگینییەکی سەیران لە تویکاریکردندا هەبوو. ئێڤیس هارد بەکورتی دووپاتیکردەوە کە لەتوانایاندا هەیە بە واتای راستی, نەك پەنهانی, مرۆڤ جارێکی دیکە دروستبکەنەوەو بیکەنە ئادەمیزادێکی نوێ, لابردنی جێبرین‌و جۆرەکانی شێواندن ساناترین شتبوو لایان.

بایەخدانێکی میکرۆسکۆبییانە رەنگو روخساری دەموچاویان گۆڕی, تا رادەیێ توانییان جێشوێنی کارەکەیان بەتەواوی بشارنەوە. لووت ئەو ئەندامەبوو کە بەلایانەوە باشتر بوو هونەرەکەیانی لەسەرپراکتیزە بکەن, موتوربەکردنی jraftinj پێست‌و قژ چاندن Hair-transplantinj هەندێ لەهۆیە زۆربڵاوەکانیان بوون هەر بەتەنیا ئەمەش نا, بەڵکو ئەوگۆرانکارییەی توانیان لەرەنگ‌و روخسارو دەموچاودا بیکەن, لەئەفسوونی جادوکەرانی دەکرد, چاووبرۆ, لێو, دەم‌و گوێ بەتەواوەتی هەموارکران, لەرێگەی نەشەترگەریی کارامەی زمان, قوڕگ‌و لووت, لەتوانادا هەبوو دەنگی پیاو, شیوەی دوانی هەموویان بگۆڕدرێن, رۆژانی سەخت‌و دژواری نائومێدی ناچاریکردن چەند جۆرێکی نائومێد چارەسەربکەن. نەشتەرگەرانی شۆڕش گەیشتنە ئاستی پێویستی‌و مەیدانخوازی, سەرەڕای هەموو ئەمەش دەیانتوانی بالای مرۆڤی باڵق چوار پێنج گرێ درێژبکەنەوە, یاخود یەك دووگرێ کورتیبکەنەوە. ئەوەی کە توانیان نەشتەرگەریبکەن ئەمڕۆ هونەرێکی نادیارە, ئێمە پێویستیمان پێی نییە.

www.pertwk.com

وەك تارمایی نۆکەران دەهاتن‌و دەچوون. فەرمانیان رادەپەڕاند, ئەرکییان بەجێدەهێنا, عەودالی بەڵگەو کلیلی نهێنی بوون, زۆرجار راپۆرتەکانیان پێشکەشدەکردن بەوسەرۆکانەی کە قەت نەیاندیبوون, یاخود هاوکارییان لەگەڵ نۆکەرانی تردا کە پێشتر چاویان پێیان نەکەوتبوون‌و هەتا هەتا چاویان پێیان ناکەونەوە.

www.pertwk.com

بیست و دووەم بەش

کۆمۆنەی چیکاگۆ

www.pertwk.com

کۆمۆنەی چیکاگۆ

بەوسیفەتەی کە دوو نۆکەری هاندەرین, نەك بەسانایی نەماندەتوانی گەشتوگوزار بکەین‌و چیتر, بەڵکو دیسانەوە بەپێی کارەکەمان, دەمانتوانی پەیوەندیی بەپڕۆلیتارياو هاوڕیٚ شۆڕشگێڕەکانمانەوە بکەین. بەم شێوەیە لەیەك کاتدا ئێمە لەناو دوو سەربازگەدا بووین, بەرواڵەت خزمەتی پاڕنەی ئاسنین دەکەین‌و, لەژێرەوەش بەهەموو هێزێکمانەوە لەپێناو دۆزەکەدا کاردەکەین. زۆر لەئێمە بەدزی گەیشتینە دامودەزگای نهێنی ئۆلیگارکییەتی جیاجیا. هەرچەندەش جۆرە لەبێژینگدان‌و رێکخستنەوە هەبوو, کەو ئەو دەزگا نهێنییانە کەوتبوونە ژێر رکێفییان, بەڵام نەیانتوانی هەموومانییان لێدووربخەنەوە.

ئێرنست نزیکبوو نەخشەکێشانی شۆڕشی یەکەم تەواوبکات, یەکێك لەرۆژە زووەکانی بەهاری ساڵی 1918ی بۆ دانابوو, لەپاییزی ساڵی 1917دا ئامادەنەبووین جاڕی شۆڕش بدەین, زۆرشت مابوون. دەبوایە ئێمە بیانکەین, کە بەرلەکاتی خۆی هەڵگیرسا هەر دەبوایە سەرنەکەویٚ. هەڵبەت نەخشەکە تارادەیەکی ترسناك ئاڵۆزبوو, بێگومان هەرشتێکی بێبایەخ دەیتوانی پووچەڵیبکاتەوە. ئەوەشبوو کە پاژنەی ئاسنین دەرکی پێکردبوو. نەخشەکانی بەوپێیە دانان.

نیازمان وابوو کە زەبری یەکەممان لەکۆئەندامی دەماری ئۆلیگارکییەت بدەین. چونکە ئۆلیگارکییەت مانگرتنی گشتی هاتەوەبیر. لەوەئاگاداربوو کە کرێکارانی تەلگراف ئێستگەی بێتەل دابنێن‌و چڵکاوخۆران سەرپەرشتییانبکەن. ئێمەش لەلای خۆمانەوە, جوڵانەوەیەکی پێچەوانەمان کرد. کۆمەڵێك لەهاوڕێیانی

پێشمەرگەی خۆمان لەراژەی دۆزەکەدا ئاگادار کرد هەرکە ئاماژە دەدریٚ لەهەموو تاراوگەکانی سەرانسەری وڵاتدا, لەشارەگەورەکان‌و شارە بچووکەکان‌و ئۆردووگاکاندا دەرپەڕن‌و ئێستگەکانی بێتەل هەڵتەکێنن.

بەوجۆرە "پاژنەی ئاسنین" لەزەبری یەکەمدا دەکەوێت‌و, بەشەقوپەقکراوی دەکەوێتە سەرزەوی.

لەهەمان کاتدا دەبوایە ژمارەیەکی دی لەهاوڕێیان پردو تونێلەکان هەڵتەکێنن‌و هەموو تۆڕی هێڵی ئاسنین شەقوپەقکەن, وێڕای ئەمەش, دەبوایە چەند کۆمەڵێکی تر لە هاوڕێیان کاتی ئاماژەدان ئەفسەرەکانی پۆلیس‌و چڵکاوخۆرەکان‌و هەرکەسیٚ کارامەیەکی نائاسایی هەیە لە ئۆلیگارکییەکان‌و هەرکەسێك لەوانە پایەکی ڕاپەڕاندنی هەستەوەری هەیە, وەکو یەك, بگرن. بەمشێوەیە پێشەواکانی دوژمن لەگۆڕەپانی شەڕەکانی ناوخۆدا, کە هەردەبیٚ لەهەموو سەرانسەری وڵاتدا بەرپابکرێن, دووردەخرێنەوە.

راوتەگبیرەکە ئەوەبوو کە دەبیٚ زۆرشت, بەجۆرێك لەکاتی خۆیدا رووبدات, کە نیشانەی شۆڕش دەستپێکردن دەدریٚ, لەسەر نیشتمانپەروەرانی کەنەدی‌و مەکسیکی, ئەوانە زۆر لەوە بەهێزتربوون کە پاژنەی ئاسنین خەوی پێوە دەبینێت, پێویستبوو کە ئەوانیش خێرا لەوڵاتی خۆیاندا کاری دەقاودەقی کارەکانی ئێمە بکەن. پاشان چەند هاوڕێیەك (یاخود راستر خوشکە هاوڕیٚ هەبوون چونکە پیاوەکان لە شوێنی دیکەدا سەرقاڵدەبن)ئەو بەیانانەی کە لە چاپخانە نهێنییەکانمانەوە دەردەچوون, پێسپێردرابوون کە بۆ پۆستەخانەی بەرن. دەبوایە هاوڕێیانمان, ئەوانەی پایەی بەرزیان لە "پاژنەی ئاسنین"دا هەبوو, زوو دەستبکەن بە بڵاوکردنەوەی پڕوپاگەندەو تێکەڵوپێکەڵکردن‌و ئاژاوەنانەوە لەهەموو دامودەزگاو هۆبەکاندا.

لەریزی چڵکاو خۆرەکاندا بەهەزاران هاوڕێمان هەبوون, کە ئەرکیان هەڵتەکاندنی کۆگاکانی ئازووقەو وێرانکردنی میکانیزمی هەموو ئامێری وردی

www.pertwk.com

جەنگ بوو. لەشارەکانی سوپای چڵکاو خۆران, بەرەبابە داخراوەکانی کرێکاران, راوتەگبیرەکە پیادەکردنی بەرنامەی تێکدەرانەی هاوتای پێویستدەکرد.

بەکورتی, خەریکبوو زەبرێکی بێشوماری کوشندەی بوەشێنریٚ, ئەوسا ئۆلیگارکییەت, پێش ئەوەی بتوانیٚ هۆشی بێتەوە بەرخۆی دەمریٚ, چەند رۆژێکی ترسناكو زیانێکی قەبەی گیانی دەگەیەنیٚ. بەڵام هەر مرۆڤێکی شۆڕشگێڕ لە ئاستی شتی ئاوادا دوودڵدەبیٚ, لەراستیدا ئێمە زیاتر لەپێویست لە نەخشەکانماندا پشتمان بەرۆڵە ڕێکنەخراوەکانی دۆزەخ بەست, ئەم نەخشەیە ئەوەی پێویستدەکرد کە بۆ پەلاماردانی کۆشكو تەلاری سەردەستەکانو شارەکانیان بەرەڵڵا بکرێن. هیچی تیا بەستەنییە گەر ئەوە خەڵککوشتنو وێرانکردنی موڵكوماڵی بەدوادابیٚ. با جانەوەری دۆزەخ بنەڕێنیٚو با پۆلیسو چڵکاوخۆر خوێن بڕێژن, هەرچۆنێکبیٚ جانەوەری دۆزەخ نەڕەیدیٚ, هەرچۆنێکبیٚ پۆلیسو چڵکاوخۆر خوێن دەڕێژن, ئەوە لەوەزیاتر ناگەیەنیٚ کە چەند مەترسییەك هەڕەشەمان لێدەکەن کە ملیان نابووە بەریەكو یەکتریان تێکدەشکاند بێئەوەی ئازارێکیان بەرئێمە بکەویٚ, ئێمە دەتوانین لەو ماوەیەدا کاری خۆمان بکەین, تەنیا نەختێك نارەزایی دەردەبڕینو تەگەرە دادەنێین. دەسەڵاتی خۆمان بەسەر هەموو کۆمەڵدا دەسەپێنین.

ئەوەبوو هەموو هێڵەکانی پلانەکەمان بەنهێنی کێشرا بوون, لەگەڵ نزیکبوونەوەی کاتی دیاریکراودا, ژمارەیەکی زۆر زۆرمان لە هاوڕێیانمان ئاگادار دەکرد, خاڵی مەتریی ئەمەبوو: فراوانبوونی ئەڵقەی ئەوانەی بەپیلانەکەیان دەزانی, بەڵام بەهیچ جۆریٚ نەگەیشتینە ئەو خاڵە مەترسییە. پاژنەی ئاسنین لەرێگەی تۆڕی سیخوڕییەکەیەوە بەپیلانەکەیان زانیو, خۆی ئامادەکرد کە وانەیەك لەوانە خوێناوییەکانیمان بداتیٚ. شاری چیکاگۆ-ش بۆ ئەو وانەیە دەستنیشانکرابوو. ئێمەش زۆر بەباشی ئەو وانەیەمان وەرگرت.

چیکاگۆ[132] بەشێوەیەکی گشتی پێگەیشتووترین شاربوو, ئەو چیکاگۆیەی جاران شاری خوێنبوو لەسەری پێویستبوو ئەم ناوبانگییەی سەرلەنویٚ بگەڕێنێتەوە. لەویٚ گیانی شۆڕشگێری بەهێزو بەتەوژم بوو, لەماوەی رۆژگارەکانی سەرمایەداریدا ژمارەیەك لەمانگرتنی سەرسەخت سەرکوتکران کە لەوە زۆرترو بەتەوژمترە کرێکاران لەبیریان بچێتەوەو لەسەرکوتکەران خۆش بن. تەنانەت بەرەبابە داخراوە کرێکارییەکانی شار شێتوشەیدای شۆڕش بوون. لەمانگرتنی پێشوودا زۆر سەر وردو خاشکران. هەرچەند کە ئۆلیگارکییەکان پشتگیرییان لێکردنو بارودۆخیان گۆڕانی بەسەردا هاتو رقو کینەیان بەرامبەر چینی دەسەڵاتدار هێشتا خامۆشنەبوو, ئەم گیانە تاقمی چڵکاوخۆرانی ئامادەکرد, لەپڕ سیٚ کەتیبە لەوان بەتایبەتی, ئامادەبوون تێکڕا بێنە ریزی ئێمەوە en masse.

چیکاگۆ هەمیشە لە ململانێی نێوان کرێکارانو سەرمایەداراندا "مەڵبەندی گەردەلوول"بوو, هەردەم شاری شەڕی سەرشەقامو مردنی بەتەوژمبوو. رێکخراوێکی سەرمایەداری تێدابوو کە لەچینایەتیی خۆی دەگەیشتو هەروەها

---

(132) چیکاگۆ دۆزەخی پیشەسازیی سەدەی نۆزدەیەم بوو, گێڕانەوەیەکی سەیرمان لەبابەت جۆن بێرنزەوە پێگەیشت. خۆی پێشەوایەکی مەزنبوو لە پێشەوایانی کارگەرانی ئینگلیزو ئەندامێکی پێشووبوو لەوەزارەتی بەریتانی. درێژەی گێڕانەوەکە ئەوەیە کاتیٚ رۆژنامەنووسێك بۆ سەردان چووبووە وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا رای بەرامبەر چیکاگۆ لێپرسیبوو, ئاوای وەڵامدابۆوە: "چیکاگۆ وێنەیەکی میللی دۆزەخە Apocket edition of heel" پاش ماوەیەکی کەم کاتیٚ سواری پاپۆڕ بووبوو کە بەرەو ئینگلتەرە بچیٚ, رۆژنامەنووسێکی تر لێیهاتبووە پێشو ویستبووی بزانیٚ ئایا رایەکەی بەرامبەر چیکاگۆ گۆڕیوە, یان نا؟ وەڵامەکەی ئەوەبوو:
"بەڵیٚ رام گۆڕیوە, رای ئێستام ئەوەیە کە دۆزەخ وێنەیەکی میللی چیکاگۆیە!".

رێکخراوێکی دارایی کە لە چینایەتیی خۆی دەگەیشت. کەچی لەپڕ مامۆستایان لەرۆژانی دەستبەتاڵیدا، دەهاتنە ریزی سەندیکای کرێکاران‌و لەگەڵ قوڕکاران‌و وەستاکانی خانووی خشت دەهاتنە ریزی یەکێتی کارگەرانی ئەمەریکاوە. بەوجۆرە چیکاگۆ لە شۆڕشی هەوێنی یەکەمدا بووە " مەڵبەندی گەردەلوول".

پاژنەی ئاسنین پەنایبردە بەر پەلەکردن لە بەڵاکە. ئەوەی بەزیرەکانە کرد، چونکە ئەو دەستیکرد بە مامەڵەکردنێکی ریسواکارانەی شەرمەزارانە لەگەڵ هەموو رۆڵەکانی گەل، تەنانەت بەرەبابە داخراوەکانی کرێکارانی پشتگیریکراویش. هەمو بەڵێنێکی پێشێلکردو هەموو رێککەوتننامەیەکی دڕاندو خراپترین سزای گوناهبارو سەرپێچکەرانی دا، هەرچەندەش گوناهو سەرپێچییەکەشیان کەمبن. بەمجۆرە رۆڵەکانی دۆزەخ بەزەبری قەمچیی ئەشکەنجەدان‌و تۆڵەلێکردنەوە لە خەوو کەمتەرخەمییان راپەڕین. بەراستی پاژنەی ئاسنین خۆی ئامادە دەکرد کە جانەوەر – جانەوەری دۆزەخ- ناچار بکات نەڕەیبێ‌و بگرمێنێ. لەتەك هەموو ئەمانەدا، پاژنەی ئاسنین پەنایبردە بەر بێئاگایی لەهەموو راوتەگبیری خۆپاراستن لە چیکاگۆ، بێئاگاییەکی وا کە ناچێتە عەقڵەوە. رژێم دەستی لە بیناقاقانانی پاشماوەی چڵکاویخۆران خاوبۆوە، لەکاتێکا چەندین کەتیبەی کێشانەوەو بۆ چەند لایەکی جیاجیای وڵاتی ناردن.

جێبەجێکردنی ئەم بەرنامەیە ماوەیەکی زۆری نەکێشا- چەند هەفتەیەك زیاتر نەبوو. لەبابەت حەقیقەتی بارەکەوە بەندوباو بەئێمەی رۆڵەکانی شۆڕش گەیشت. بەڵام نەکەوتینە سەرشتێکی سنووردار، وامان لێبکات بەشێوەیەکی ئاشکراو روون لەهەڵوێست بگەین. لەراستیدا ئەوەمان بەرۆحێکی شۆڕشگێڕیی لەخۆوە تێگەیشتین کە دەبێ ئێمە بەبایەخێکی زۆرەوە جڵەوی رابگرین، هەرگیز بەخەیاڵمان دا نەدەهات کە بەئەنقەست‌و نەخشەکێشان‌و هەڵبەستراوودروستکراو. لەراستیدا لەلایەن پێشەوایەتی "پاژنەی ئاسنین"خۆیەوە بەشێوەیەکی ئەوپەڕی نهێنی دروستکرابوو، تا رادەیێ

وایلێکردین کە نەتوانین بیوروکەیەکی تەماویی لێپێکبێنین. پیلانە دژکارو بەرانبەرەکە کارێکی کارامانە بوو، بەکارامەییشەوە جێبەجێکرا.

لەنیویۆرك بووم کە فەرمانم پێگەیشت یەکسەر بچم بۆ چیکاگۆ، ئەو کەسەی فەرمانەکەی بۆ دەرکردم ئۆلیگارکیبوو- توانیم لە قسەکەیڕا دەرك بەوە بکەم. هەرچەندە من ناوەکەییم نەزانیو دەموچاویشیم نەدی. رێنماییەکانی روونبوون تا رادەیێ بواری هەڵە، یاخود خراپ تێگەیشتنی پێنەدام، بەروونی لەناو دێڕەکاندا خوێندمەوە کە پیلانەکەمان ئاشکرا بوون. پیلانێکی دژکار بەرامبەر ئێمە سازدرا، تەقینەوەکە چاوەڕوانیی پریشکە ئاگرێکی دەکرد بگاتە باروتەکە. ژمارەیەکی بێئەندازەی بەکرێگیراوانی پاژنەی ئاسنین راسپێردران- منیش لەوان بووم- جا ئەو بەکرێگیراوانە لە شوێنی خۆیانبن، یاخود ناردرابنە ئەوێ کە ئەو پریشکە بدۆزنەوە، لەکارامەیی نواندندا توانایەکی وام نیشاندا کە وایلێکردم لەژێر چاوە تیژەکانی ئەو ئۆلیگارکییەدا خۆم نەشێوێنم. بەڵام دڵم هاروهاجانە کەوتبووە خورپەو لێدان. خەریکبوو هاواربکەم‌و هەر دوودەستم لەبینەقاقای بنێم بەرلەوەی دەرکردنی رێنماییەکانی بۆمن زۆر بەساردی تەواو بکات، بەڵام زانیم چۆن دان بەخۆما دەگرم.

کە چوومە دەرێ لێی دوورکەوتمەوە حیسابم بۆ کات کرد، کە زانیم ئەگەر بەختیشم هەبێ، بوارم نییە زیاتر لە چەند ساتێك بتوانم پەیوەندە بە پێشەوایەکەوە لە پێشەوایانی ناوخۆ بکەم بەرلەوەی بگەمە شەمەندەفەر کە دەبوایە بمگەیەنێتە نیازەکەم. بەوپەڕی خێرایی دەرپەڕیم، بۆ خەستەخانەی فریاکەوتن، ئاگام لەخۆبوو کەس شوێنپێم هەڵنەگرێ. بەختم هەبوو هەریەکسەر چووە لای گالفین- سەرەکی نەشتەرگەرانی نەخۆشخانە. بەهەناسە بڕکێوە، هەر زانیارییەکم لابوو پێمگوت، بەڵام ئەو وەستاندمی.

بەهێمنی پێیگوتم، هەرچەندە چاوە ئێرلەندییەکانی ئاگریان لێدەبارێ:

www.pertwk.com

–"ئەوە دەزانم، دەزانم بۆچی هاتووی، بەرلەچارەکێك هەواڵی ئەوەم پێگەیی و گەیاندم. ئێمە هەموو ڕێکارەکانی پێویست دەکەین کەوا لە هاوڕێیان بکەن خۆیان تێکنەدەن. قوربانی بەچیکاگۆ دەدرێ. بەڵام ئەوە لەهیچ شارێکی دیکەدا دووپاتنابێتەوە".

–"ئایا هەوڵتدا هەواڵەکە بەچیکاگۆ رابگەیەنی؟".

سەری لەقاندو ئینجا گوتی:

"خەتی تەلگراف نییە، چیکاگۆ دابڕاوە، خەریکە لەوێ دەرگاکانی دۆزەخ بکرێنەوە."

ساتێ وەستا، سەیری پەنجەکانی دەستەسپییەکانیم کرد دەنووقان تا مشتێکی تێکسمڕاو پێکبێنن. پاشان تەقییەوەو گوتی:

"بەخوا ئەگەر بۆم بلوایە زۆر حەزدەکەم لەوێ بوومایە!"

پێمگوت:

–"هێشتا ماوە هەیە کە نەهێڵرێ کارەساتەکە رووبدات، ئەگەر شەمەندەفەرەکە زیانێکی پێنەگات و ئەگەر لەکاتی خۆیدا بگاتە ئەوێ. یاخود ئەگەر هەندێ هاوڕێیانی ترمان، ئەوانەی لەدامودەزگاکانی هەواڵگەریی نهێنیدا کاردەکەن و ئەوانەی بۆیان لواوە لە راستییەکە بگەن، لەکاتی خۆیدا بگەنە ئەوێ.

گوتی:

–"رووداوەکان دەریانخست ئێوەبوون– ئێوە کەلەناو پاژنەی ئاسنیندا بۆ دۆزە گەورەکە کاردەکەن– ئەمجارە خەوتان لێکەوتبوو."

بەملکەچییەوە سەرم لەقاند.

ئینجا گوتم:

–"نهێنییەکی تەواویان لەوەدا کردبوو. کەس نەیدەتوانی، تەنیا پێشەواکانی پاژنەی ئاسنین خۆیان نەبن پێی بزانن، هەتا سپێدەی ئەمڕۆ. ئێمە هێشتا نەچووینەتە ناودڵی زیندووی پاژنەی ئاسنین. لێرەدا ناچاربووین بکەوینە

ناوتاریکی نەزانین، ئای خۆزیا ئێرنست لێرەبوایە، رەنگە ئێستا لە چیکاگۆبێ. ئەوسا هەموو شت بەچاکی دەڕوات."

دوکتۆر گالفین سەری باداو گوتی:

–"دوا هەواڵ بیستم ئەو ناردراوەتەوە بۆ ستن، یان نیوهایڤن. ئەم کارە نهێنییە لەخزمەتی دوژمندا زۆر ڕێگەی لێدەگیرێ، بەڵام لە پوکانەوەی ناو تاراوگە باشترە."

خۆم ئامادەکرد بەجێیبێڵم، گالفین دەستەکانی گوشیم و بەم پەیڤانە بەڕێیکردم.

–"نەکەی ورە بەربدەی چ زیان دەکەین ئەگەر شۆڕشی یەکەممان دۆڕاند؟ شۆڕشی دووەم دەبێتەوە. جا ئەو حەلە ژیرترو دانا تر دەبین، بەخوات دەسپێرم و بەختێکی باش. من نازانم ئایا بۆم دەلوێ پاش ئەمڕۆ جارێکی دی بتبینمەوە؟ دەرگاکانی دۆزەخ لەوێدا دەکرێنەوە. بەڵام ئامادەم کە دەست لەدەساڵی ژیانم هەڵگرم بەومەرجەی لەکاتی گونجاودا بگەیت".

"سەدەی بیستەم"[133] لەسەعات شەشی ئێوارە نیویۆرکی جێهێشت، دەبوایە سەعات حەوتی بەیانیی دووەم رۆژ بگاتە چیکاگۆ، بەڵام ئەوشەوە هەندێ کاتی لەدەستدا. ئێمە لەپشت شەمەندەفەرێکی دیکەوە دەرچووین، لەناو نەفەرەکانی شەمەندەفەری (بۆڵمان)دا کە هەڵیگرتبووین، هاوڕێ هاوتمانی تێدابوو، ئەویش وەك من لەهەواڵگەریی نهێنیی "پاژنەی ئاسنین" کاریدەکرد، هاوڕێ هاوتمان ئەوباسەی ئەوشەمەندەفەرەی بۆ کردم کە یەکسەر لە پێشمانەوەیە. کتومت وەك شەمەندەفەرەکەی ئێمەبوو هەرچەندە کە نەفەری تیانەبوو. مەبەست ئەوەبوو کە ئەو زەبری پێبکەوێ ئەگەر تەقەلای هەڵتەکاندنی شەمەندەفەرەکەمان "سەدەی

(133) لەورۆژگارانەدا بەخێراترین شەمەندەفەر لە جیهاندا ناسرابوو، بەڕاستی ناوبانگێکی مەزنی هەبوو.

www.pertwk.com

بیستەم"درا. هەرلەبەرئەوە خەڵکێکی زۆر کەم لەشەمەندەفەرەکەدا بوون, فارگونەکەی ئێمە تەنیا سێنزە کەسی تێدا بوون. هارتمان گەیشتە ئەو ئەنجامە کە بڵێ:

–"گومانی تێدا نییە کە شەمەندەفەرەکە خەڵکێکی خاوەن شان‌و مەترسی هەڵگرتووە. پێشبینیمکرد کە لە پاشکۆکەیدا فارگۆنێکی تایبەت هەیە".

شەوداهاتبوو کە بۆ یەکەمجار گواستمانەوە بۆ شەمەندەفەرێکی تر لەسەر شۆستەی وایستگەکە دەستمکرد بەپیاسەکردن بۆ هەڵمژینی هەوای سازگارو بەمەبەستی ئەو شتانەی کە دەتوانم بیانبینم, لەناوپەنجەرەکانی فارگۆنە تایبەتەکەدا سێ پیاوم بەدیکردن, کە بەلای منەوە نائاشنا نەبوون, ناسیمنەوە, هارتمان راستیدەکرد, یەکێك لەو پیاوانە ژەنەراڵ ئەلتندۆرف بوو, دووپیاوەکەی تر مایسن‌و ڤاندیر پۆڵد بوون کە مێشکی رۆشنبیرانی هۆبەی هەواڵگەریی نهێنیی ئۆلیگارکییەکانبوون. مانگەشەوێکی خامۆشبوو. بەڵام نیگەرانی بەسەرما زاڵبوو, هەرهیچ خەو نەچووە چاوەکانم, سەعات پێنجی بەیانی, جلم لەبەرکردو قەریوڵەکەم بەجێهێشت.

لەژووری جلوبەرگ‌و خۆئارایشکردن لەکارەکەرەکەم پرسی شەمەندەفەرەکە چەند سەعات دواکەوت؟ گوتی دووسەعات دواکەوت. ئافرەتێکی دوو رەگبوو, سەنجمدا کە رەنگزەردو لێوبەبارەو لە چاویا چەند ئەڵقەیەکی گەورە خۆیان دەنواند, کەچی هەردوو چاوی لەترسی پابەندی خەم‌و پەژارە بەجۆرێك زەقبووبوون.

لێمپرسی:

–"مەسەلە چییە؟"

وەڵامیدایەوە:

–"خانمەکەم, هیچ نییە, وابزانم من تێرخەو نەبووم."

تێرامام. بەیەکێك لەئاماژەکانمان تاقیمکردەوە, بەدەنگمەوە هات‌و لێی دڵنیابووم.

گوتی:

–"شتێکی دژوار لە چیکاگۆدا روودەدات. ئەم شەمەندەفەرە ساختەیەی لەپێشمانەوە دەڕوات‌و ئەو شەمەندەفەرەو شەمەندەفەرەکانی تر کە هێزە چەکدارەکان هەڵدەگرن, بوونە هۆی ئەم هەموو دواخستنەمان."

لێمپرسی:

–"ئەو شەمەندەفەرانەی کە هێزەکان هەڵدەگرن؟"

سەری باداو گوتی:

–"هێڵەکە پڕە لەم شەمەندەفەرانە, بەدرێژایی شەو سواریانبووین‌و, هەرهەموویان بەرەو چیکاگۆ دەردەپەڕین, رۆیشتنیان لەسەر هێڵی راستەوخۆ ئەوە دەگەیەنێ کە شتێك دەقەومێ."

ساتێ بێدەنگبوو, پاشان بەزمانێکی پۆزشهێنانەوە گوتی:

–"دۆستێکم هەیە لە چیکاگۆ, ئەو یەکێکە لەئێمە, لەسوپای چڵکاو خۆراندا کاردەکات دەترسم شتێکی لێبێ."

ئای لەو کچە کلۆڵە! دۆستەکەی لەیەکێ لەو کەتیبانەدا بوو کە ناپاکیی لە ئۆلیگارکییەکان کردو هاتە ریزی ئێمە.

نانی بەیانیم لەژووری خواردندا لەگەڵ هارتمان خوارد, بەزۆر نانم دەرخواردی خۆم دا. هەور بەری ئاسمانی گرتبوو, شەمەندەفەرەکە وەك بروسکەیەك تەکانیدا بەرەو ئەو پەردە بۆرەی کە رۆژی نزیکی دەپێچایەوە. ئەو قولەرەشانەی خزمەتی ئێمەیان دەکرددەیانزانی لەوانەیە شتێکی زۆر دژوار رووبدات. تەنگە نەفەسییان پێوە دیاربوو, رووخۆشی سروشتییان نەمابوو, لەخزمەتدا سستبوون‌و ئاگایان لەئەرکەکانیان نەمابوو, لەوپەڕی فارگۆنەکەی بەرامبەر چێشتخانەکە بەخەمۆکی چپەیان لێوەدەهات. هارتمان زۆر رەشبینبوو, لەرەوشەکە نیمچە نائومێدبوو.

www.pertwk.com

بەشان هەڵتەکاندنێك کە بێدەسەڵاتی لێدەتکایەوە, بۆ بیستەمین جار پرسیاریکرد:

–"دەتوانین چ بکەین؟"

ئاماژەی بۆ پەنجەرەکە کردو لەسەرقسەکانی رۆیی:

–سەیرکە. هەموو شتێك سازکراوە. باوەڕبکە ئەوان بەمجۆرە, سی,چل میل دوور لەشارەوە دەستبەسەریاندەکەن".

ئاماژەی بۆ ئەو شەمەندەفەرانە کرد کە هێزەکانی سوپایان هەڵگرتبوون‌و لەرۆخ وێستگەکەدا وەستابوون, کاتێ کە ئێمە بەترس‌و لەرزەوە دەردەپەڕین, بێئەوەی شتێك لەبەپەلەییە هەترەشچوونەکەمان کەمبکەینەوە, ئەوان بەخۆتێهەڵقورتاندن چاویان بڕیبووە ئێمە کە چووینە ناو چیکاگۆ هەموو شتێك هێمن‌و کپبوو. روونبوو کە هێشتا هیچ شتێ روویندەداوە, لە دەرەوەی شار رۆژنامەکانی بەیانیمان بۆ هاتن‌و کاتێ لەناو شەمەندەفەرابووین خوێندمانەوە. هیچیان تێدانەبوو, لەگەڵ ئەوەشدا لەناودێڕەکاندا شتێ زۆریان تێدابوو سەبارەت بەوکەسەی لەخوێندنەوەدا کارامەیە, شتی وا کە مەبەستی ئەوەبوو خوێنەری ئاسایی لەناو دەقەکەدا نایخوێنێتەوە. دەستسووکیی "پاژنەی ئاسنین" لەهەر ستوونێك لەستوونەکانیاندا دیاربوو. بریقەیەکی شاردراوەی خستە سەر ئەو کزییەی تووشی چەکی ئۆلیگارکییەت بووبوو, هەڵبەت, شتێکی سنووردارو روونتەبوو, تەگبیرەکە ئەوەی دەگەیاند کە خوێنەر بۆخۆی لەناو ئەم هەموو باق‌و بریقەدا رێگەی خۆی بگرێ. رۆژنامە نووسەکان لەوەدا زۆر کارامانە سەرکەوتن. ئەو رۆژنامانەی رۆژی بیست‌وحەوتی تشرینی دووەم دەرچوون, سەرەڕای ئەوەی کە پڕبوون لە گێڕانەوەی‌خەیاڵی, شاکاری وابوون بەدەگمەن رۆژگار نموونەی ئاوا دەبەخشێ.

ئەورۆژنامانە دەنگوباسی ناوخۆیان تێدا نەبوو. ئەمەش خۆی لەخۆیدا "لێدانی مامۆستا"یە. چیکاگۆ پەردەی مەتەڵی تەماوی پۆشیبوو, ئیحای دابووە

خوێنەری ئاسایی چیکاگۆیی کە ئۆلیگارییەت لەخۆی رانابینێ دەنگوباسی ناوخۆ بڵاوبکاتەوە. هەڵبەتە ئەورۆژنامانە تێلنیشانی درۆیان تێدابوو, دەربارەی یاخیبوون کە سەرانسەری وڵاتی گرتبۆوە. تێلنیشانی بە ئاماژەی لەخۆبایی رووپۆشراو بۆ ئەنجامدانی تۆڵە سەندنەوەکە دەکرێن.

هەندێ دەنگوباس وایان دەگەیاند کە زۆر ئێزگەی بێتەل هەڵتەکێنران‌و ئەوەیان راگەیاند کە پاداشتی قەبە بەوکەسانە دەدرێ تاوانباران دەستنیشاندەکەن, بێگومان, هیچ ئێستگەیەك لە ئێستگەکانی بێتەل هەڵنەتکێنران. رۆژنامەکان دەنگوباسێکی زۆریان لەبابەت دەستدرێژیی هاوتایان بڵاوکردەوە کە لەگەڵ نەخشەو پلانەکانی شۆرشگێڕەکان دەگونجان, ئەو باری سەرنجەی ویسترا لە مێشکی هاوڕێ چیکاگۆییەکانماندا بمێنێتەوە, ئەوەبوو کە شۆڕشی گشتی بەرپابوو, لەگەڵ ئاماژەی سەرلێتێکدان بەسەرنەکەوتنی لەزۆر خاڵی درێژە دادڕیدا. بەلای ئەوکەسەی ئاگای لە راستیی بارودۆخەکە بوو زەحمەت بوو کە هەستێکی تەماوی نەکات, بەڵام گرەویکرد, کە وڵات بەگشتی پێگەیشتووە بۆ ئەو شۆڕشەی بەراستی بەرپابوو.

هەروەها رۆژنامەکان بلاویانکردەوە کە یاخیبوونی چڵکاوخۆرەکان لە کالیفۆرنیا بەجۆرێ سامناکبوو نیوە دەرزەنێك لە کەتیبەکان هەڵوەشانەوەو لێکترازان‌و کەس‌وکارو بنەماڵەکانیان لەشارەکەی خۆیان دەرکران‌و فڕێدرانە گەڕەکی پیس‌وپۆخڵی کرێکاران. هەروەها دەبێ ئەوەبزانین کە چڵکاوخۆرانی کالیفۆرنیا لەراستیدا دڵسۆزترین کەسبوون بۆ سەروەرەکانیان! بەڵامچۆن چیکاگۆی دابڕاو لەهەموو دونیا پێزانێ؟ پاشان بروسکەیەکی داڕزاو هەبوو وەسفی راپەڕینەکەی خەڵکی شاری نیوۆرکی دەکرد کە بەرەبابە داخراوەکانی کرێکاران بەشدارییان تێداکرد. بەم دەقە کۆتایی بەبروسکەکە هێنرابوو: "بەشێوەیەك کە مەبەستی سەرلێتێکدانی خوێنەرە, ئەویش هەڵفڕیواندنە" کە هێزەکانی میری بارو دۆخەکەیان کۆنترۆڵکردووە.

www.pertwk.com

ئەوەی ئۆلیگارکییەکان بەرۆژنامەکانی بەیانیان کرد, هەروەها بەهەزار شێوەی تریش کردیان, کە ئەو شێوازانە بوون ئێمە لەدواییدا پێمانزانین, لەوانەبۆ نمونە نامە نهێنییەکانی ئۆلیگارکییەکان بۆ تاکە مەبەستیٚ ناردرابوون. ئەویش کە بەئەنقەست بگاتە بەرگویٚ شۆڕشگێڕەکان, ناوبەناو, لەسەرەتای سێیەکی شەودا, لەتەلی بروسکە دەگرت.

هارتمان کە تێبینی ئەوەی کرد شەمەندەفەرەکە بەرەو جبەخانەی مەڵبەندی هات, ئەو رۆژنامەیەی فڕێدا, کە دەیخوێندەوەو گوتی:

–"کاتی خۆیان بەفیڕۆدا کە ئێمەیان ناردە ئێرە. بێگومان نەخشەکانیان سەرکەوتن, سەرکەوتنێکی وا کە بە هیچ جۆریٚ چاوەڕواننەدەکرا. لەهەرساتێکدا ئاگری دۆزەخ دادەگیرسیٚ."

کە لە شەمەندەفەرەکە دابەزیین ئاوڕیدایەوەو سەری خوارکردەوە. بەمینگە مینگەوە گوتی:

–"ئەوەم چاوەڕواندەکرد, ئەو فارگۆنە تایبەتەیان لە شەمەندەفەرەکە جیاکردەوە کەرۆژنامەکانی تێدابوون".

هارتمان بەشێوەیەکی نائومێدانە دڵتەنگبوو. ویستم شتێك شادی بخەمە دڵی. بەڵامگوێی بەتەقەلاکەم نەدا. کە لەوێستگەکە دەرچووین, بەپەلە دەستی بەقسەکردن کرد, بەدەنگێکی نزم دەدوا, کە لەسەرەتادا نەمتوانی تێبگەم:

–"من باوەڕمنەدەکرد. بۆیە کەسم ئاگادار نەکرد. چەند هەفتەیەکم بەبیرکردنەوە لەم مەسەلەیەدا بەسەر برد, بەڵام نەمتوانی بگەمە شتێکی گومان لێنەکراو. ئاگاتان لە نۆڵتن بیٚو چاودێریبکەن. من گومانی لێدەکەم, ئەو نهێنی بیست تاراوگەی ئێمە دەزانیٚ ژیانی بەسەدان کەس لە ئێمە لەناو دەستی ئەودایە. من وادەزانم کە ناپاکە. ئەمەش لەلام تەنیا هەستێکی ناخمە, زیاتر لەوەی هەستێکی تربیٚ. لەوباوەڕەدامو سەرنجمداوە کەماوەیەکی کەمە گۆڕانێکی بەسەرداهاتووە, وەکو خۆی نەماوە. ترسم لەوەیە کە ئێمەی بەدوژمن فرۆشتبیٚ,

یاخود بیەویٚ بمانفرۆشێتە دوژمن. من لەو جۆرە باوەڕەدام. من گومانی خۆم بەگوێی کەسدا ناچرپێنم. بەلام وا خەیاڵدەکەم کە من بەزیندوویی لەشیکاگۆدا دەرناچم. چاوتان بەرامبەر نۆڵتن بکەنەوە.

تەڵەی بۆ بنێنەوە, عەودالبنو شت بزانن من شتێکی زیاتر نازانم, تەنیا پێشبینییە. تا ئێستا نەمتوانیوە بچووکترین بەڵگە بدۆزمەوە."

گەیشتینە شۆستەی شەقامەکە. هارتمان بەگەرموگوڕی قسەکانی تەواو کردن:

–"ئەمەی کەوتم لەبیرتنەچیٚ. چاوتان بەرامبەر نۆڵتن بکەنەوە!"

هارتمان راستیدەکرد, مانگێکی نەبرد کە نۆڵتن لەبەر ناپاکییەکەی ژیانی لەدەستدا, هاوڕێیان بەرەسمی لە میلووکی فەرمانی مەرگیان بەسەرادا.

لەشەقامەکاندا هەموو شتێك خامۆشبوو, زیاتر لەپێویست خامۆش. شیکاگۆ بەرگی مەرگی پۆشیبوو, نەغەڵبەغەڵبی هاتوچۆو نە گڕەگڕی ئۆتۆمبیلەکان لەئارادا بوون. تەنانەت گالێسکەی بەکرێش لەشەقامەکاندا دیارنەبوون. شەمەندەفەری سەرعەردیو شەمەندەفەری هاتوچۆی سەرشەقام و ڕێگەوبان لەرۆیشتن وەستابوون. تەنیا ناوبەناو چەند ڕێبوارێکت دەدین کە بەپەنجەی دەست دەژمێردران. بەڵام ئەو ڕێبوارانە هەرگیز لەسەرخۆ نەدەڕۆیشتن. بۆ پێویستیی کاروباری خۆیان تابڵێی بەپەلەو بەتەکاندان دەڕۆیشتن. لەگەڵ ئەوەشدا لە جووڵانەوەکانیاندا شپرزەییەکی زۆر بەدیدەکرا, وەك بڵێی چاوەڕوانیی ئەوەیان دەکرد کە بیناکان بەسەریاندا هەرەسدێنن, یاخود شۆستەکان لەژێر پێیاندا رۆ دەچن, یان لەهەوادا پەرشوبلاو دەبنەوە. بەڵام چەند کەسێکی بێدەرەتان لێرەو لەویٚ دەخولانەوەو لەچاوەکانیاندا تاسەیەکی کپکراو دیاربوو, چاوەڕوانیی ئەوەیان دەکرد کە رووداوی سەرسامو وروژێنەر رووبدەن.

لەشوێنێکی دوورەوە, لەلای باشوورەوە, دەنگدانەوەی تەقینەوەیەکی نزمان هاتە بەرگویٚ, ئەوە هەموو شتێبوو, پاشان خامۆشی سەرلەنویٚ داکەوت,

www.pertwk.com

هەرچەندە بێدەرەتانەکان سڵەمینەوەو گوێیان بۆ دەنگەکە قولاغکرد, وەك چۆن کارمامزان گوێی خۆیان قولاغدەکەن. دەرگەی خانووەکان گشتیان داخرابوون. دووکانە بازرگانییەکان هەموویان پێوەدرابوون. بەڵام ژمارەیەکی ئێشکچیو پۆلیس هەبوون. ناوبەناو ئۆتۆمبێلێکی چڵکاوخۆرەکان بەشەقامەکەدا ڕەتدەبوو.

منو هارتمان هاتینە سەر ئەو ڕایە, کەشتێکی بێهوودەو بێسوودە کە ئێمە بچین بوونی خۆمان بەرامبەر پێشەوا خۆماڵییەکانی هۆبەی هەواڵگەری بسەلمێنین. ئێمە زانیمان ئەوان شیاوی ئەوەن لەبەررووناکیی ڕووداوەکانی داهاتوودا چاو لەم کەمتەرخەمییەمان بپۆشن, بەمجۆرە ڕوومانکردە گەڕەکی کرێکاران لەلای "باشوور"ەوە, بەوئومێدەی کە پەیوەندی بەهەندێ چاوڕێیانمانەوە بکەین. زانیمان کار لەکارترازابوو, بەڵام نەماندەتوانی لەوشەقامە خامۆشە ڕەنگزەردانەی مردوو ئاسادا دەستەئەژنۆ دانیشین. ئێرنست لەکوێبوو؟ ئەوەبوو کە پرسیارم دەربارەی دەکرد. لەقەڵاو تەلارەکاندا ڕوویداوە؟

دەنگێ, وەك بڵێی وەڵامی پرسیارەکانم دەداتەوە, گرمەیەکی گەورەهات, لەبەرئەوەی دووربوو سەرسوڕهێنەربوو, گرمەیەك هات, تەقینەوەی یەك بەدوای یەکدا دەنگەکەی بڕی.

–"ئەوانە قەڵاکانن, خوا بەزەیی بەوسێ کەتیبەیەدا بێتەوە!"

لەدووریانێکدا, ڕووبە زەنوێری ڕەشەوڵاخەکان تێبینی ستوونێکی بێشوماری دووکەڵمان کرد, کە لەکن دووریانی دووەمدا چەند ستوونێکی دووکەڵی هاوجۆرمان دین کەبەرەو "لای باشووری" (ساوث ساید) بۆ ئاسمان بەرز دەبوونەوە, لەژوور شارە چڵکاو خۆرەکانەوە چاومان بەبالۆنێکی زلی جەنگی کەوت, لەوجۆرەی کە بەهۆی پەتێك, یاخود تەلێکەوە لەشوێنێکدا دەچەسپێنرێ. هەر کە چاومان پێکەوت یەکسەر تەقییەوەو بووبەپەردووی گرتێبەربوو کەوتە سەرزەوی, نەمانتوانی بگەینە نهێنی ئەو کارەساتە ئاسمانییە. پێماننەکرا کە بەتەواوەتی بزانین ئاخۆ هاوڕێیانی ئێمەی هەڵگرتبوو, یان دوژمنان. دەنگێکی

نادیارمان کەوتە بەرگوێ. لەبڵقە بڵقی مەنجەڵێکی ئاوی کوڵاوی زۆر دووری دەکرد. هارتمان وتی: ئەوە دەنگدانەوەی تۆپە گوللە هاوێژە خێراخێراکانو تفەنگە ئۆتۆماتیکییەکانە.

لەگەڵ ئەوەشدا بەدڵنیاییەکی ڕاستەوخۆوە لەهەنگاونانماندا بەردەوامبووین. هەروەك هیچ ڕووینەدابێ. پۆلیسەکان لێرەو لەوێ دەسووڕانەوە.

هەروەها چەرخەچییەکانی ئاسایشیش بۆ ئۆتۆمبێلە پۆڵابەندەکانیانەوە دەسووڕانەوە. جارێکیان دەرزەنێك ئۆتۆمبێلی ئاگرکوژانەوەمان دیت, دیاربوو بەشێوەیەکی ئاگرکوژاندنەوە, دەگەڕانەوە. یەکێك لە ئەفسەرە چەرخەچییەکانی ئاسایش لەئۆتۆمبیلەکەیەوە پرسیارێکی لەپیاوانی ئاگرکوژاندنەوە کرد, گوێمان لێبوو یەکێکیان بەقیژاندن وەڵامیدایەوە:

–"هیچ ئاونییە! بۆڕییە سەرەکییەکانیان هەڵتەکاندوون!"

هارتمان بەهەڵچوونەوە ڕووی قسەی لەمن کردو هاواریکرد:

–"ئاومان لێبڕین. ئەگەر بتوانین لەهەوڵێکی بێ بیرکردنەوەی, دابڕاوی, نەزۆکدا ئەوە گشتی بکەین. لەکۆششێکی پێگەیشتووی ڕێکوپێکدا کە گشت وڵات ڕێکدەخات, چ شتێك ناتوانین بکەین؟."

ئەو ئۆتۆمبێلەی ئەفسەرەکەی تیابوو, کە پرسیاری لەپیاوانی ئاگر کوژاندنەوە کرد, دەرپەڕی. لەپڕ دەنگی تەقینەوەیەك هات کە گوێی کەڕدەکرد. ئۆتۆمبێلەکە بەنەفەرەکانییەوە هەڵزەقییەوەو کەوتە ناو تەمو دووکەڵو پاشان بوو بە تۆپەڵەیەك پەردوو ومەرگو کەوتە سەرزەوی.

هارتمان دڵشادبوو, بەچرپە چەند جارێك دووپاتیکردەوە:

–"نایابە! نایاب! ئەمڕۆ پرۆلیتاریا دەرسێك وەردەگرێ. بەڵام لەهەمان کاتدا دەرسێکیش بەئۆلیگارکییەت دەدات."

پۆلیسەکان بەپەلەپروسکێ بۆ شوێنی ڕووداوەکە دەچوون, چەرخەچییەتییەکی تریش بەپەلە پروسکێ بۆ هەمان شوێن چوو, لەپرتاوەکەی

www.pertwk.com

هەموو ئەمە, کە سەرسوڕهێنەری بروسکەییبوو من سەرم گێژی خوارد. چۆن ئەوە روویدا؟ من نازانم چۆن, لەگەڵ ئەمەشدا راستەوخۆ سەیرمکرد. ئەوسەر سووڕانە بەتەوژمەی گێیکردبووم, بەرادەیەك توندبوو وەختبوو ئاگام لەوساتە نەبێ کە کەوتینە بەردەست پۆلیس. لەپڕ پۆلیسێکم بینی رووی لوولەی دەمانچەی لە هارتمان کردبوو. بەلام هارتمان خۆی نەشێواندو, بەپەیڤی نهێنی دەدوا, دیتم دەمانچەکە کشایەوەو پاشان بەربۆوە, گوێم لەفنەفنی قێزلێبۆوەی پۆلیسەکە بوو, هەتا بڵێی تووڕەبوو, نەفرەتی لەهەموو هۆبەی هەواڵگەری دەکرد. جەختی لەسەر ئەوەکرد کە ئەم هۆبەیە هەمیودەم رێگەی پێدەگرتن. لەهەمان کاتدا هارتمان, بەشانازییەکی شیاو بەکەسانی هۆبەی هەواڵگەری, بەرپەرچیدەدایەوەو گەوجی و گێلی و نەزانیی پیاوانی پۆلیسی بۆ باسدەکرد.

دواتر زانیم ئەوە چۆن روویدا. خەڵکێکی زۆر دەوری پەردووی ئۆتۆمبێلەکەیان دابوو, دووکەس ئەفسەرە برینداەکەیان هەڵگرتبوو بۆ ئۆتۆمبێلێکیتر, ترس‌و تۆقین هەموویانی داگرتبوو, بەهەموولایەکدا پەرت‌وبڵاوبووبونەوە, بەترسێکی کوێرانەیاندەکرد. ئەفسەرە برینداەکەیان لەدووی خۆیان بەجێهێشتبوو, کە زۆر خراپ کەوتە سەر عەردی. پۆلیسە کورتە بنەکەی دەوروبەری من, ئەویش تێیتەقاند. هەروەها من‌و هارتمانیش وامانکرد, بێئەوەی خۆشم بزانم بۆچی. هەمان ترسی کوێرانەمان گەیشێ کەوایلێکردین لەو شوێنەدا دوورکەوینەوە.

ئەوکاتە بەڕاستی, هیچ شتێ روونەدا, بەڵام زۆری نەخایاند هەموو شتێ روونبۆوە. راکردوەکان بەشەرمەوە دەگەڕانەوە, بەڵام چاوەکانیان هەمیشە بێئارام دەیانڕوانییە بینا بەرزەکە, کە پەنجەرەی زۆر بوو, لە هەردوولای شەقامەکەوە وەك دیواری دۆڵێك بەرزبووبووەوە. بۆمبایەك لەپەنجەرەیەکەوە لەو پەنجەرانەی نایەنە ژماردن هاویشترا, بەڵام چ پەنجەرەیەك؟ بۆمبایەکی تر لەئارادا نەبوو. نەخێر, تەنها ترس لەبۆمبایەکی تر هەبوو. بەبێئارامییەکی تێرامانەوە, سەیری پەنجەرەکانمان دەکرد, لەوانەبوو هەر یەکەیان مەرگی تێدابێ. دەشیا لە هەربینایەکدا بۆسە نرابێتەوە. ئەمە جەنگێکبوو لەو جەنگەڵە نوێیەدا– لەو شارە گەورەیەدا بەرپابووبوو.هەر شەقامێك دۆڵێکبوو, هەربینایەك کەژێك. ئێمە جیاوازییەکی زۆرمان لەگەڵ ئادەمیزادی سەرەتاییدا نەبوو– وێڕای ئۆتۆمبێلی جەنگی کە شەقامەکانیان دەپێوا.

لەپڕ لەسووچەکەوە پێچمانکردەوە. ئافرەتێکمان بینی, لەسەر شۆستەکە کەوتبووە ناو گۆمی خوێن, هارتمان نووشتایەوە سەری‌و لێیوردبۆوە. من تووشی هێڵنجێکی کوشندە بووم. ئەو رۆژە کوژراوێکی زۆرم بینین, بەڵام ئەو هەموو لاشانە بەقەد ئوز لاشە پشتگوێخراوەی بەرپێم لەسەر شۆستەی شەقامەکە کاریان تێنەکردم.

هارتمان وتی:

–"گوللە بەرسینگی کەوتووە." وەك چۆن منداڵێك شتێك دەگرێتە باوەش, ئەویش بەستەیەك چاپەمەنیی لەباوەش گرتبوو, وادیاربوو هەتا مردن نەیویستبوو واز لەو بەستەیە بێنێ کە هۆی کوشتنی بووبوو. هەرکە هارتمان بەستەکەی راکێشا, یەکسەر زانیمان چەند پەرە کاغەزێکی گەورەی چاپکراوە– لەبەیانەکانی پیاوانی شۆڕش.

گوتم:

–"خوشکێکە لە هاوڕێیانمان".

بەڵام هارتمان هەر نەفرەتی لە "پاژنەی ئاسنین"کردو کەوتینەوە ڕێ. چەند جار پۆلیس‌و ئێشکچی ئێمەیان راگرت, بەو پەیڤە نهێنییانەی پێماندەگوتن رێیان پێدەداین. لەسەر رۆیشتن بەردەوامیین. چیتر هیچ بۆمبایەك لە پەنجەرەکانەوە نەخرایە خوارێ. واپێدەچوو, وەك بڵێی رێبوار لەشەقامەکاندا نەما, هێمنیی لەناکاومان قووڵتر بۆوە, هەرچەندە کە مەنجەڵە زلەکە لەمەودایەکی دووردا لەسەر بڵقە بڵقی خۆی بەردەوامبوو, لەهەموولایەکەوە دەنگدانەوەی کزی تەقینەوە دەهاتە بەرگوێمان, ئەوا لەکاتێکا ستوونەکانی دووکەڵ بەشێوەیەکی بەشوومتر بەرەو ئاسمان بەرزدەبوونەوە.

www.pertwk.com

بیست و سێیەم بەش

کوڕانی دۆزەخ

www.pertwk.com

کوڕانی دۆزەخ

هەموو شتێ گۆرا, کەشەکە سڕبوونێکی هەژانی تێکەوت, ئۆتۆمبێل دوو دوو, سێسێ و, دەدە بەگوڕ دەردەچوون, لەوێوە ئاگادارکردنەوەو هوشیار کردنەوەیان دەنارد, ئۆتۆمبێلیێکییان یەکجار خێرا, لەدووریی ریزە خانوویەکەوە بەتەوژم لایدا, لەپڕ ئەو شۆستەیەی لێوەی تێپەڕی لەبەر یەك هەڵیوەشاند, پاش چەند ساتێك, تەقینەوەی بۆمبایەك کردییە چاڵێکی زل. دیمان پیساوانی پۆلیس لەبەرچاو وندەبن و خۆیان دەکوتنە شەقامە قەدەغەکراوەکان و لەدەست مەرگ رادەکەن, زانیمان کە خەریکە شتێکی ترسناك رووبدات, بەسانایی هارژنە بەرز بووەکەمان دەبیست.

هارتمان وتی:

–"وا هاوڕێ دلێرەکانمان هاتن."

توانیمان پێشەنگی کەتیبەکەیان ببینین کە لەم سەری زێرابەکەوە تا ئەو سەر شەقامی پڕکردبوو. کاتێ کە دوا ئۆتۆمبێلی جەنگی خۆی دەرباز دەکرد, ئۆتۆمبێلەکە ماوەی ساتێك رێك بەرامبەرمان وەستا, سەربازێك لێوەی بازبدا, بە خۆپاراستنەوە شتێکی لەناو دەستابو, بەهەمان خۆپاراستن شتەکەی ناودەستی لەزێرابەکەدا دانا, لەقوژبنەکەوە پێچیکردەوەو لەبەر چاوان بزر بوو. هارتمان بەپەلەپروسکێ چوو بۆلای زێرابەکە بەسەر ئەو شتەدا نووشتایەوە کە تێیدا داندرابوو.

ئاگاداریکردمەوە پێیگوتم:

–"توانیم ئەوە ببینم کە بەهەردوو دەستەکانی خێرا کاری دەکرد.کە گەڕایەوە لام نێوچەوانی عارەقەیەکی زۆری دەردابوو.

گوتی:

–"لەکارمخست, ئەوە لەدواساتدا بوو, سەربازەکە گەوجبوو, بەنیازی کوشتنی هاوڕێیانی ئێمە داینا, بەڵام وەختێکی باشی نەدایە. دەبوایە پێش کاتی خۆی بتەقێتەوە. بەڵام ئێستا هەتاهەتایە ناتەقێتەوە!"

ئێستا هەموو شتێك بەخێرایی روودەدات, لەشەقامەکەوە, لەدوورییی چەند خانوویەکەوە, توانیم چەند کەسێك بەدیبکەم کە لەبیناکەوە سەریان دەرهێنابوو, هەر کە سەرنجی هارتمانم بۆ راکێشان, یەکسەر ئاگرو دوکەڵێکی زۆر خەست و چڕ رووی بیناکەی سەرەکانی لێوە دیاربوون شاردەوە, تەنانەت بەتەقینەوەکە هەوا کەوتە لەرزە. لەهەنێ شوێن ئەو چینە بەردینەی شکابوو ئەو ئاسنەی دەرخست کەلەوەوبەر لەپشتەوە شاردرابۆوە. پاش کەمێك پێشی بیناکەی بەرامبەری لەشەقامەکەوە چەند پەردەیەکی هاوجۆری ئاگرو دووکەڵ تەنییان. لەنێوان تەقینەوەو تەقینەوەیەکی تردا دەمتوانی گوێم لە شرقوهۆری دەمانچەو تفەنگی ئۆتۆماتیکی بێ. ئەم شەڕە "ئاسمانییە" چەند خولەکێك بەردەوامبوو, پاشان ئاگرەکەی کپ بۆوە. ئاشکراو روونبوو هاوڕێیانمان لە بینایەکدا بوون و بەکرێگیراوەکان لە بینایەکی دیدا بوون, ئەوان لە شەقامەکەدا شەڕیان دەکرد, بەڵام بۆمان ساغنەبۆوە هاوڕێیان لەکام بینادان و, چڵکاوخۆران لەکام بینادا.

لەم ساتانەدا کەتیبەکە رووبەڕوومان بۆوە, یاخود نزیکبوو. هەر کە گەیشتە بەرامبەر هەردوو بینا شەڕکەرەکە, یەکسەر هەردووکیان لەنۆژەنەوە جموجوڵیان تێکەوت, لەیەکێ لە بیناکانەوە بۆمبا فڕێدەدرایە سەرشەقامەکە, دوای ئەوەی هێرشیبرایەسەر, بە هێرشێکی هاودژ وەڵامدرایەوە. بەمجۆرە زانیمان کام بینابوو هاوڕێیانمان داگیریانکردبوولەپێناوی مافدا شەڕێکی چاکیان کردو, ئەوکەسانەی لەشەقامدا بوون لە بۆمباکانی دوژمنان دەربازیانکرد.

هارتمان قۆڵی گرتمو, بەرەو دەروازەیەکی پانو بەرینی بردم. هاواریکرد بەگوێمدا:

–"ئەوان هاوڕێی ئێمە نین".

دەرگاکانی ژوورەوەی دەروازەکە بەئاسن توند توند داخرابوون. لەتواناماندا نەبوو رابکەین. پاش کەمێك کەتیبەکە بەرامبەرمان تێپەڕی. خۆی کەتیبەنەبوو, بەڵکو کۆمەڵێك هەرچیوپەرچی– رووبارێکی ترسناك شەقامەکەی داپۆشی.

کوڕانی دۆزەخ مەیو ستەم شێتو هاری کردبوون, لەئەنجامدا راپەرین, دەیانقیژاندو تینووی خوێنی سەروەرەکانیان بوون. لەمەوبەر کوڕانی دۆزەخم دیبوون. بەگەڕەکەکانیاندا گەڕابووم, وامدەزانی کە دەیانناسم, بەڵام ئێستا زانیم کەمن بۆ یەکەمجار سەیرمدەکردن تێگقژانە لاڵەکە نەما.

ئێستا بوونە دیمەنێکی دینامی, بگرە دیمەنێکی نازدار لە ترس. لەبەرچاوم هاژەی شەپۆلی رقو کینەیان دەهات, دەینقیژاندو دەیانگرماند, زۆر تامەزرۆی گۆشت بوون.

بەویستێکی تالآنیی کۆگاکان سەرخۆشبوون, سەرخۆش بەرقوکینە, سەرخۆشبوون بە حەزکردن لەخوێن. ژنو پیاوو منداڵ لە جلی شڕوشیتاڵدا بوون. گیانی برسی هەرشتیٚ کە یەزدانییە لەرەنگو روخساریدا نەمابوو, چوبووە قاڵبێکی هەرشتیٚ کە شەیتانییە. مەیموون, پڵنگ, ئێسقادار, کەمخوێن, جانەوەری کەتەی مودار لە چوارپێی بارهەڵگر, رووی سیسو ژاکاو کە کۆمەڵی تالآنچی ئاوگی ژیانی مژیبوون شێوەی ئاوساوی ئەستوور بە سیمی جەستەییو گەندەڵی, پیرەژنی سەرسپیی چرچو سیس, کەللەی قورسو گرانی ریشدار وەك پیرە (کاهن)کۆنەکانی گاورەکان, لاوێتی خوێنو کێم, پیرییەتی کێمو خوێن رووی‌دێو, داهۆڵی چاوتیژی شێوێنراو کە باری ئەشکەنجەکانی نەخۆشیو هەموو مەترسییەکانی بەدخۆراکیی درێژخایەن سیسیکردبوون, کە پەکی ژیانو گەندەکەی.. بێگەلێکی بەقاوقیژ, هاوارکەر, کەدێو سواری پشتیان بووبوو!

بۆچی نا؟ کوڕانی دۆزەخ بێجگە لەکلۆڵیو چەرمەسەریی ژیان هیچ شتێکیان نەبوو لەدەستیان بچیٚ, چ قازانج دەکەن؟ هیچ شتێك, جگە لە دڵپربوونێکی کۆتایی ترسناك لە تۆڵەسەندن. کاتیٚ چاودێری هەموو ئەوەم دەکرد بە مێشکما هات کە لەپێناوی ئەم تەقینەوە گڕکانییەی خەڵك بە پیاووهاوڕێیانو قارەمانەکانییەوە, پەیامەکەیان وروژاندنی جانەوەری دۆزەخو, سەرلێشێواندنی دوژمنو سەرقاڵکردنی بوو بەشاڵاوبردنەسەریو لێدانی.

لەوساتەدا, شتێکی سەیرم تووشبوو, ئاشنای گۆڕانێکی دورووتی زۆربووم, ترسی مەرگ سەبارەت بەمنو سەبارەت بە خەڵکی تۆ, لەپڕ لێڕەوییەوە. هەڵچوونێکی سەیر هەژاندمی, کەوا من قەوارەیەکی نوێم لە ژانێکی تازەدا. هیچ شتێك واتا, یان نرخی نەما, دۆزە گەورەکە جاریٚ بەناوچوو, بەڵام ئەم دۆزە سبەی لێرەدا, هەمان دۆز دەبیٚ, هەمیشە تەڕوپاراو دەبیٚو هەمیشە کڵپە دەسێنیٚ. لەناو جەرگەی ئەوترسەی لەماوەی چەند سەعاتی داهاتوودا بەتووندی هەڵیکرد, توانیم هەڵوێستی بایەخدانی لەسەرخۆو هێمن بنوێنم, مردن هیچ واتایەکی نەدەبەشخی. ژیانیش شتێکی نەدەگەیاند, من بەورییاییو هوشیارییەوە چاودێریی رووداوەکانم دەکرد, هەندیٚ جار خۆم بینی, کە تەوژمی ململانیٚ بەبەشدارکردنێکی خۆتێهەڵسووانە راپێچیکردووم, چونکە ئەقڵم بازیداوە پایەکی بڵندی ساردوسڕیو بەشێوەیەکی دوور لە هەڵچوون چاوی بەبەهایەکاندا گێڕایەوە, خۆ ئەگەر خۆی ئەوەنەکات کەواتە هیچ گومانی تیا نییە کەمن بەمەرگ دەگەم.

ماوەی نیومیل هەرچیوپەرچییەکان بەلامانا تێپەڕین ئینجا ئێمە ئاشکرابووین. ئافرەتێك جلی شڕو وڕی لەبەرابوو, منو هارتمانی بینی– ئافرەتێکی گۆنا قوپاوی شێوە ئەشکەوت,, دوچاوی بچووکی رەشی وك درێشەیەکی گڕگرتوو, قیژاندیو لەئێمە نزیکبۆوە, تیپێك هەرچیوپەرچی لە ئاپووره زۆرەکە دابڕانو تەکانیان بۆ لای ئێمەدا, کە من ئەم چەند دێڕە دەنووسم دەتوانم ئێستا کە

www.pertwk.com

بەتەواوی بیهێنمەوە پێش چاوی خۆم, سپییە نەرمە تاڵ تاڵییە تێکئالاوەکەی دەشەکایەوە. لە برینەکەی سەرییەوە خوێن بەنێوچەوانیدا هاتبووە خوارێ تەورێك بەدەستی راستییەوە بو, کەچی دەستە چەپە باریکە چرچەکەی, کە لە چرنووکێکی زەردی دەکرد, بەدەمارکرژییەوە تەقەلای دەدا (با)دەسگیرکات. هارتمان بازێکی دا. تاکو بمپارێزێ. لەو هەڵوێستەدا بواری لێکدانەوە نەبوو جلمان رێك و پێك بوو. هەرئەمەش بەتەنیا بەسنەبوو, مستەکۆڵەیەکی زۆر بەهێزی لەنێوچاوە گرگرتووەکەی داو پاشەکشێی پێکرد, بەڵام بەردیواری هاورێ شالاوبەرەکانی کەوت. جارێکی تر گەڕایەوە بۆ پێشەوە, تووشی گێژبوون و نائومێدی هاتبوو, کەچی تەورەکەی بەدەستییەوە بوو و رایدەوەشاند, بەهێواشی بەربۆوە سەرشانی هارتمان.دوای ئەوە, نەمزانی چ رودەدات, قەرەباڵغییەکە بەتەواوەتی هاڕیمی, شوێنە گەمارۆدراوەکە پڕبوو لە قاووقیژو هات وهاوارو نەفرەتکردن, دەستووشانەکە بەمندا دەکێشرا, دەستەکان جل و گۆشتمییان دادەدڕین.

هەستمکرد لەتوپەت کراوم, داهێزراوم, هەستم بەخنکان کرد, لەناو ئاپوورەکەدا, دەستێك شانی گرتم, بەشێوەیەکی دڕندانە دەستیکرد بەگوشینی, لەنێوان ئازارو گوشیندا لەهۆش خۆم چووم. هارتمان هەرگیز لەوناوەدا دەرنەچوو. لەشی کردبووە قەڵغانی من, گورزی یەکەمی هێرشەکە بەرئەکەوتن, ئەمە رزگاریکردم, چونکە ئاپوورەکە هەرزوو چڕبۆوە, بەرادەیەکی وا جگە لە دەست لێکگیرکردن بە شێوەیەکی هاروهاجانەو لەتوپەتکردن هیچ شتێ بەدینەدەکرا.

لەناو بزووتنەوەیەکی بەتەوژمدا هۆشم هاتەوەبەر, هەرچی لەدەوروپشتمابوو , تەنها هەمان ئەو بزووتنەوەیەبوو, دیلی لافاوێکی بەگوڕ بووم, خۆشم نەمدەزانی بەرەوکوێ راپێچمدەکات.

هەوای سازگاری بێگەرد لەکولمەکانی دەداو, بەناسکی سیەکانمی دەچووزانەوە. هەستێکی تەماویم کرد, تووشی سەرسووڕان و لەهۆشچوون بووم. دەستێکی بەهێز لەژێر باڵم ئالابوو, نیوەبەرزکردنەوەیەك بەرزیدەکردمەوەو بۆ پێشەوە رایدەکێشام, بەبێهێزی و سستی هەردوو پێیەکانم یاریدەیان دەدام, رێکی خۆم توانیم لەپشتەوە چاکەتی پیاوێك بەدیبکەم, کە لەسەرەوە تا خوارەوە هەڵقڵیشێندرابوو, بەترپەوریتم دەشەکایەوە. چونکە پشتە هەڵقڵیشێندراوەکەی چاکەتەکە, بەشێوەیەکی رێکوپێك لەگەڵ هەرهەنگاوێکدا لەهەنگاوەکانی ئەو پیاوەی لەبەریکردبوو دەکرایەوەو دادەخرا. تاوێك ئەم دیاردەیە دڵی بردم, کاتێ کە بەهۆش خۆم هاتمەوە, هەستمکرد ئاگام لە چووزانەوەی کولمەکان و لووتم بوو, هەستمکرد خوێن بەروومەتمدا دێتە خوارێ, شەپقەکەم لێونبووبوو, قژم هاتبووە سەر نێوچەوانم و دەشەکایەوە, بەو برژانەوەی لە پێستی سەرمدا هەبوو ویستم وێنەی ئەو دەستە بێنمەوە بیرخۆم کە قژی راکێشام, ئەو کاتەی کە ئاپوورەکە لەبەردەرگای بیناکەدا دەوریدام. سینگم داڕووشابوو, هەردوو قۆڵەکانیشم داڕووشابون. هەمویان لەزۆر شوێندا ئازاریاندەدام.

مێشکم زۆر سافتربوو بەراکردنەوە پێچمکردەوەو سەیری ئەو پیاوەم کرد کە راستیکردمەوە. ئەوبوو کە رایکێشام و دەربازیکردم, تێبینی جووڵانەوەکەمی کرد و بەدەنگێکی گڕ هاواریکرد:

–"قەیدی نییە ئێستا ناسیمیتەوە."

نەمتوانی چاك بیناسمەوە, بەڵام پێش ئەوەی بتوانم قسە بکەم پێم لەشتێکی زیندوو نا, لەژێر پێمدا جینگڵی دەدا. ئەوکەسەی لە پشتمەوە بوو رایکێشان. نەمتوانی سەرم دانەوێنمەوەو ببیبنم. لەگەڵ ئەوەشدا من زانیم کە پێم لە ئافرەتێ نابوو کەوتبووە سەرزەوی و بە سەدان پێی بەدوای یەکدا بەسەریا رەتدەبوون و فڕێیاندابووە سەرچەقی رێگا.

دووپاتیکردەوەو گوتی:

www.pertwk.com

–" قەیناکا... من گارثوایت"م.

ریشی هێشتبۆوە, روویێکی سیس‌وپیسی هەبوو, بەڵام من توانیم بیناسمەوە. خۆی ئەو لاوە دلێرەبوو, کە بەر لەسیٚ ساڵ چەند مانگێك لە حەشارگەکەمان لە "عگین ئالین"دا مایەوە, وشەنهێنییە تایبەتەکانی هۆبەی هەواڵگەریی "پاڑنەی ئاسنین"ی نهێنی دامیٚ, کە نیشانەی ئەوەبوو, ئەویش لەخزمەت ئەودا کاردەکات‌و دڵنیایکردم‌و یەکلایکردەوە:

–" هەرکە دەرفەتم بۆ هەڵکەویٚ لەم شوێنەدا دەربازتدەکەم. بەڵام لەهەنگاو هاویشتندا هوشیاربە, نەکەی پێت هەڵزەنیٚ‌و بکەوی."

لەپڕ ئەو رۆژە, شتەکان گشتییان روویانداو, لەپڕ تاوێکی هێڵنجێنەردا , هەرچیوپەرچییەکان جڵەوی سەرکێشی خۆیان راگرت‌و لە شوێنی خۆیاندا وشکبوون, بەتوندی بەرژنێکی قەبە کەوتم کە لەپێش منەوە بوو (پیاوە چاکەتە هەڵقڵیشێندراوەکە لەبەرچاو نەما), کەچی ئەوی لەپشت منەوە بوو بەرمن کەوت. قاووقیژێکی بەتەوژم– هات‌وهاوارو, نەفرەتکردن‌و هاواری هەڕەشەکردنی کوشتن خۆی سەپاند, کەچی گرمەگرمی تۆپی لەسەریەکی زۆر شڵەژاوو شلینگی تفەنگ, بەسەر ئەوەدا گشتی زاڵبوون. لەسەرەتادا نەمتوانی شتیٚ تێبگەم. خەڵك لەدەوروبەرمدا, بەچەپ‌و راستدا دەکەوتن. ئەو ژنەی لەبەردەممدا بوو زۆر نووشتایەوەو بەشێوەیەکی هاروهاجانە نینۆکەکانی چەقاندنە سکی پیاوێك لەبەر پێمدا هەڵدەلەرزی‌و پەلەقاژەی مەرگی دەکرد.

وام بەخەیاڵداهات ئێمە لە پێش کەتیبەکەوە وەستاوین. ئەونیو لەدووریی نیومیلەوە لەبەرچاوان بزربوو– بەڵام لەکویٚ‌و چۆن, هەرگیز ئەوەم نەزانی. تەنانەت تاکو ئێستاش نازانم چ بەسەر ئەونیومیلەی حەشامەتەکەدا هات– ئایا هەورە تریشقەیەکی ترسناکی شەڕ تەفروتوونایکردن, یاخود لەناوچووم‌و بەرەبەرە فەوتان, یان رایانکرد. بەڵام وا ئێمە لەوێین لەپێشەوەی کەتیبەکە نەك لەناوەراستیدا. ئاوا لێشاوی گیزەگیزی گوللە گیانمان دەردەکات.

هەر کە خەریکبوو مەرگ لایەکی ئاپوورەکە تەنکبکات. گارپوایت, کە هێشتا قۆڵی منی گرتبوو, دەستەیەك لەوکەسانەی دەربازبووبوون, بردنی بۆ دەروازەیەکی فراوانی یەکێك لەو بینایانەی پڕ بوو لە نووسینگەی کۆمپانیا خاوەن کارەکان. لەویٚ لەدواوە, لای دەرگاکانەوە حەشامەتێك, کە هانکەهانکیان پێکەوتبوو تەنگاویانکردین. لەوماوەیەدا هیچ گۆڕانێك بەسەربارودۆخماندا نەهات. گارپوایت دەستیکرد بەبانگکردنم‌و پاڵاوتنم بۆ کاریٚ:

–"لەوەدا زۆر چاك سەرکەوتی. تۆم خستە تەڵەو داوەوە. لەشەقامدا بەختی دەربازبوونمان لەبەختی قومارچییەکی دەکرد. بەڵام لێرەدا هەرهیچ بەختمان نییە, هەمووشتێك دواییهات هاوارکردن نەبیٚ.

بڕی شۆڕش پاشان ئەوەی چاوەڕوانیدەکرد دەرکەوت. هێزەکانی چڵکاوخۆران بێوچان خوێنییان دەرشت. لەسەرەتادا لێشاوی مرۆڤ تەنگاویکردبووین, رامالدەربوو, بەڵام خوێنڕشتنی بەردەوام تەوژمەکەی لەسەر سووککردین. مردووەکان‌و ئەوانەی لەسەرەمەرگا بوون کەوتبوونە سەرزەوی‌و بواری شوێن پێیەکیان دابوو. گارپوایت دەمی بەگوێمەوەناو هاواریکرد. بەڵام گیزەگیزە ترسناکەکە نەیهێشت هیچ وشەیەك تێبگەم. چاواڕوانینەکردو گرتمی‌و لەعەردی کوتام, پاشان ژنێکی راکێشا کە لەدواهەناسەی گیانداندابوو و تووڕیدایە سەرمن, زۆر بەتەوژم وتەکان کشایە پاڵم‌و کەمێك کەوتە سەرم, هەریەکسەر گردێك لە مردوو و ئەوانەی لەسەرەمەرگا بوون بەسەرماندا کەڵەکەبوو. لەسەر ئەو گردۆڵکەیە, ئەوانەی کە ژیانیان تێدا مابوو, نینۆکیان لێگیر دەکردو ئاهو ناڵەی بەئازارییان لێوە دەهات. هەندەی نەخایاند ئەوانیش خپبوون‌و نیوە ماتییەك‌و بێدەنگییەکی پچڕپچڕ, بەنووزەی هەناسە بڕان‌و هەناسە هەڵکێشانی دووردوودرێژو دەنگدانەوەی باڵی بەسەر ئەو شوێنەدا کێشا.

ئەگەر گارپوایت نەبوایە, بەتەواوەتی دەهاڕرام, وادیاربوو, لەوبارو دۆخەدا پێمنەدەکرا بەرگەی ئەو قورساییە بگرم کە کەوتبوومە ژێر باری‌و دواهەناسەی

www.pertwk.com

ژیانم بەدەستەوە بمێنێ. لەگەڵ ئەوەشدا تاکە هەستێ کە خۆی بەسەرا سەپاندم، سەرەڕای ئێش و ئازار، خۆتێهەڵقورتاندنبوو، بەشێوەیەك ئەوە دوایی دێ ؟ مردن بە چ جۆرێك دەبێ؟ بەم شێوەیە راگریی سووری خۆم لەو قەسابخانە چیکاگۆییەدا، دانا بەرلەوە لەکن من مردن تەنیا هەر تیۆر بوو بەڵام لە رۆژانی دواییداو ئێستاش مردن لای من بووەتە رووداوێکی ساکارو چ لەمەسەلەکە ناگۆڕێ، تابڵێی ئەوە کارێکی سووکە. بەڵام چڵکاوخۆران قایلنەبون بەوەی کردیان، دەروازەی بینایەکەیان داگیرکرد، بریندارەکانیان لەناوبردن. لەهی وەك ئێمە دەگەڕان، کە هیچ ئازارێکیان پێنەگەیشتبوو، یان خۆیان کە خۆیان کوژراوەکاندا پیاوێکیان راکێشا کە لەبەربەیان دەپاڕایەوە نەیبەن، پاشان گوللەی دەمانچەیەك بێدەنگیکرد، ژنێك لەناو گردێکی کوژراواندا مەخزەنی تفەنگەکەی پڕدەکرد، دەیقیژاندو تەقەیدەکرد، بەرلەوەی بیگرن شەش گوللەی تەقاندو نەمانزانی چ ئازارێکی گەیاند. تەنیا هەر لەڕێگەی دەنگەوە دەمتوانی لەکارەساتەکان ئاگاداربین.

بارودۆخێکی شەوکوێرانەی هاوجۆر جاروبار روویدەدا، پاشان بە گوللەی دەمانچەیەك، کەسنووری بۆ دادەنا، دەگەیشتە چڵەپۆپە، لەوماوانەدا توانیمان گوێمان لەسەربازان بێ، کاتێ لەناو لاشەکاندا دەگەڕان، دەدەدوان و جنێویاندەدا. ئەفسەرەکانیان لێیانڕادەخوڕین کە پەلە بکەن.

پاشان هاتن بۆ کارکردن لەناو کەڵەکەی مرۆیی ئێمەدا. توانیمان هەست بەکەمبوونەوەی تەوژم و فشار بکەین هەرجارێ کە لاشەی مردوویێك، یان جەستەی بریندارێکیان رادەکێشا، گارپوایت بەدەنگێکی بەرز وشەی نهێنی دەدرکاند.

لەسەرەتادا کەس گوێی لێنەبوو، ئنجا دەنگی بەرزکردەوە

ڤێمان لێبوو سەربازێك دەیگوت:

-"گوێبگرن! گوێبگرن!"

دوای ئەوە دەنگێکی تیژی ئەفسەرێکمان هاتە بەرگوێ:

-" کەمێك ئارامت هەبێ! ئێوەش ئەی سەربازەکان ئاگاداربن!"

ئای، لەیەکەم هەناسەی هەوا کەسییەکانمان پێپڕکردو ئێمەیان لەژێر لاشەکاندا دەردەهێنا! لەپێشەوە گارپوایت دەستی بەقسانکرد، بەڵام من ناچار بووم ملکەچی پشکنینێکی پوخت بم تاکوبیسەلمێنم کەمن لە ریزی "پاژنەی ئاسنین"دا کاردەکەم.

ئەفسەرەکە گەیشتە ئەم دەرئەنجامە:

-"ئای، لەبەکرێگیراوە هاندەرەکانن. قەیناکا!

مێرمنداڵێکبوو، شاگردێك بوو لە شاگردەکانی قوتابخانە سەربازییەکان، سەربەبنەماڵەیەکی گەورەی ئۆلیگاریەت بوو.

گارپوایت بەبێزارییەوە بۆڵەبۆڵێکی لێوەهات:

-"ئای کە چ ئەرکێکی نەفرەتلێکراوە! تەقەلا دەدەم کەواز بێنم و بچمە ریزی سوپاوە. ئەی پیاوانی سوپا بەڕاستی ئێوە چوستی و چالاکیی زۆرتان هەیە!"

ئەفسەرە لاوەکە لەوەڵامدا گوتی: -"تۆ شیاوی ئەوەیت. من هەندێ دەسەڵاتم هەیە. بابزانم، ئەگەر بکرێ ئەم گواستنەوەیەت بۆ دەکەم، دەتوانم ئاگادارییانبکەم چۆن تۆم دۆزیوەتەوە."

ناوی گاراپویت و ژمارەکەی نووسی، پاشان رووی لەمن کردو گوتی:

-"ئەی تۆ؟"

منیش بەرووییێکی خۆشەوە وەڵامم دایەوە:

-"ئۆی، من خەریکە شووبکەم، ئەوسا لەمە گشتی دەکشێمەوە"

ئاوا کەوتینە ناوقسان، لەهەمان کاتدا کوشتنی بریندااران بەردەوامبوو، کاتێ ئەوە هەمووی وەبیرخۆم دەهێنمەوە، لە خەوێك تێپەڕناکات، بەڵام لەوکاتانەدا لەهەموو شتێك سروشتیتر بوو لە جیهاندا. گارپوایت و ئەفسەرە لاوەکە کەوتبوونە ناو دوانێکی سیحراوی لەبابەت جیاوازیی نێوان ئەوەی پێیدەگوترێ شەڕی

www.pertwk.com

نویۆ شەڕی ئێستای شەقامەکانو شەڕەکانی بیناکانی ناوهەوران کە بەپانیو بەدرێژیی شارەکەدا بەرداشەکەیان دەسووڕا, بەوریایی گوێم بۆ قسەکانیان قولاخکردبوو, لەهەمان کاتدا قژی خۆم چاکدەکردو تەننووره دڕاوەکەم بە دەرزیلە قایمدەکرد.

بەدرێژایی کات کوشتنی برینداران بەردەوامبوو. هەندێ جار تەقەی دەمانچەکان بەسەردەنگی گارپوایتو ئەفسەرەکەدا زاڵدەبوو. ناچار دەبوون ئەوەی دەیانگوت دووپاتیبکەنەوە.

سێ ڕۆژ لەرۆژگارەکانی کۆمۆنەی چیکاگۆ ژیام. مرۆ دەتوانێ فراوانییەکەیو فراوانی قەسابخانەکە بێنێتە بەرچاو, ئەگەر من بڵێم, بەدرێژایی ئەوماوەیە جگە لەکوشتنی کوڕانی دۆزەخو جگە لەو کوشتارەی سەرزەوی, نێوان بیناکانی ناوهەوران, شتێکی ترم نەدەدی. لەراستیدا هیچ کاری قارەمانانەی هاوڕێیانم بەدینەکرد. دەمتوانی گوێم لە تەقینەوەی مینو بۆمباکانیان بێو دووکەڵی شوێنی ئاگرتێبەردانەکانیان ببینمو چیتر نا, بەهەرحاڵ لەمنارەیەکەوە بەشێ ئاسمانم بینی, ئەوەش هێرشە باڵۆنییەکانبوون کە هاوڕێیانمان بۆسەر قەڵاکانیان بردبوون. ئەمەیان دووەمین ڕۆژبوو. سێ کەتیبەکەی کە لایەنگیر نەبون تادوا پیاو تەفروتوونا بوون. قەڵاکان پڕبوون لە چڵکاو خۆران. با, بەئاراستەی دروستدا هەڵیکرد, باڵۆنەکانمان بەرزبوونەوە بۆیەکێ لە بیناکانی نووسینگەکانی ناوشار. بیدینباچ, پاش دەرچوونی لە "گلین ئاین بیدینباچ تەقەمەنییەکی داهێنابوو کە ناوی نا (بەرەڵڵا). ئەمە ئەو چەکەبو کە باڵۆنەکان بەکاریانهێنا. تەنها باڵۆنی پڕ لەهەوای گەرمبوون, کە بەپەلە لەپارچە پەڕۆ دەروستکرابوون, بەڵام ئەوکارەی پێیان سپێردرابوو بەجێیانگەیاند. ئەوەم لەیەکێ لە قولەپۆپەی بیناکانی نووسینگەکان دی. باڵۆنی یەکەم ڕێی قەڵاکانی هەڵەکردو بەرهیچ کامێکیان نەکەوتو لەئاسمانا ونبوو. بەڵام لەدواییدا سەرەنجامەکەمان زانی "پۆرتۆن"و "ئۆسالیڤان" لە باڵۆنەکەدا بوون. لەکاتی نیشتنەوەدا یەکسەر خۆیان لەسەر شەمەندەفەرێکی سەربازان دیبوو کەو بەپەڕی خێرایی بەرەو چیکاگۆ تەکانیدەدا. ئەوانیش هەموو تەقەمەنییەکانیان فڕێدابووە سەرشەمەندەفەرەکە, کەڵەکەبوەکەو ئەو شتانەی بەسەر یەکدا کەتبوون چەند ڕۆژێك ڕێگەی شەمەندەفەرە هەڵمییەکانیان گرتبوو, چاکترینشت ئەوەبوو کە باڵۆنەکە لە قورسایی تەقەمەنییەکان دەربازبووبوو, بە ئاسماندا تەکانی دابوو, پاش ئەوەی شەش میل لەئاسمانا بەرز نەبۆوە ئەوجا نیشتەوە. بەوشێوەیە هەردوو قارەمانەکان دەربازبوونو ئازاریان پێنەگەیشت. بەڵام باڵۆنی دووەم سەرکەوتنی وەدینەهێنا, بەرزاییەکەی لەئاسمانا بەرزاییەکی لەنگبوو. لەهەوادا زۆر بەرزنەبووبووەوە, بەرلەوەی بگاتە قەڵاکان گوللەیەکی پێکەوتبوو کونی تێبووبوو. "هێرتفۆردو "گینس"ی تیبوون, پارچەپارچە بوونو هەڵتەکێنران, پاشان زانیمان بیدینباچ تووشی سێیەم باڵۆن بوو. بەنزمی فڕی بەڵام بەختی هەبوو. بەهیچ جۆرێ گوللە بەر باڵۆنەکەی نەکوت. ئێستاکەش وەك ئەوسا هەر لەبەرچاومە. لە لوتکەسەرکەشەکەی بیناکەوە– ئەو کیسە بەهەوا پفدراوەی لەگەڵ هەوادا دەڕوات, لەگەڵ ئەو پیاوە تۆزقاڵەدا کە نووسابوو بە بیناکەیان . من نەمتونی قەلاکە بەدیبکەم. بەڵام ئەوانەی سەربانەکە لەگەڵ مندا بوون دیتیان ئەویەکسەر لەسەر لوتکەکە بوو. تەقەمەنی یەکەمم نەدی کە فڕێیدا بکەوێ, بەڵام من توانیم باڵۆنەکە ببینم کە لەپڕ بۆ ئاسمان هەڵبەزییەوە. پاش ئەوە کەمێکی پێوو ستوونی تەقینەوە قەبەکە لەئاسمانا بەرزبۆوە, ئنجا گوێم لەگرمەکەی بوو. بیدینباچی ڕۆحسووك قەڵاییێکی رمان– دوابەدوای ئەو دووباڵۆنی تر بۆی دەرپەڕین. بەڵام یەکێکییان لەهەوادا پارچە پارچە بوو, دوای ئەوەی ئەژدەرە بەرەڵڵاکان تەقینەوەکە لەناویادا بوون, باڵۆنەکەی تربەشێوەیەکی نایاب کەوتە سەرقەڵاکەی ترو دڕا. نەدەکرا لەوەی چاکتر بکرێ– هەرچەندە ئەو دووهاوڕێیەی کەتیایا بوون گیانی خۆیان بەخشی.

بەڵام با بگەڕێینەوە سەر کوڕانی دۆزەخ, شارەزاییم دەربارەیان کەمبوو, هاروهاجانە تەکانیان داو دەستی کوشتن‌و بڕین, وێرانکارییان خستە ناو هەمەولایەکی شارەرسەنەکە. پاشان ئەوانیش لەناوچوون. بەلام هەموو جارێکیش نەیانتوانی بگەنە شاری ئۆلیگارکییەکان کە کەوتبووە لای رۆژئاوا. ئۆلیگارکییەکان زۆرچاك خۆیان پاراستبوو زانیبویان چۆن خۆیان‌و خێزانەکانیان لەوویرانکارییە دەربازکەن کە ناوجەرگەی شارەکەی کردە پەردوو. پێیانگوتم کەمنداڵەکانیان لەورۆژگارە ترسناکانە لەباغەگشتییەکاندا یارییاندەکردو, چاکترین یارییان ئەوەبوو کە ئەوانیش وەك باوکەکانیان پێبنێن بەسەر جەستەی پرولیتارەکاندا.

بەڵام چڵکاو خۆرەکان بۆیان دەرکەوت کە زەحمەتە بەرەو ڕووی کوڕانی دۆزەخ ببینەوەو لەهەمان کاتیشدا دژ بە هاوڕێیان بجەنگین. چیکاگۆ, داب‌ونەریتی خۆی دەپاراست. هەرچەندە وەچەیەك لەشۆڕشگێڕان لەناوچوون, لەهەمان کاتدا بەتەواوەتی نزیکەی وەچەیەك لەدوژمنەکانی خۆی لەناوبرد. "پاژنەی ئاسنین ژمارەی کوژراوەکانی ئاشکرا نەکرد, بەڵام بەلانی کەمەوەو بەپێی ناوەنجیترین قەبلاندن سەدوسی هەزار کەس لە هێزەکانی چڵکاوخۆران کوژران. لەهەمان کاتدا هاوڕێیان لە رەوشێکی نائومێدیدا بوون. لەجیاتی ئەوەی هەموو وڵات یەکدەست بۆ شۆڕش راپەڕن, هاوڕێیان خۆیان بەتەنیا بینییەوە. ئۆلیگارکییەت دەیتوانی, ئەگەر پێویستبکات, تەواوی هێزەکەی خۆی بنێرێتە سەریان. سەعات دوای سەعات‌و رۆژ دوای رۆژ چڵکاو خۆران بەشەمەندەفەری بێشومارو بەسەدان هەزاران دەڕژانە ناو چیکاگۆ.

ئای کە کوڕانی دۆزەخ چەند زۆربوون! هەر کەسەربازان لە کوشتن‌و بڕین‌و خوێنرشتن بێزاربوون دەستیان بەبزووتنەوەی "لێخوڕینی چەند کەژاوەیەك"ی قەبە کرد بەمەبەستی بردنی هەرچیوپەرچی, وەك ڕەوە رەشەوڵاخ, بەرەو دەریاچەی "مچیگان". کە منو گارپوایت بە ئەفسەرە لاوەکە گەیشتین ئەو بزووتنەوەیە لەسەرەتایدا بوو, لە راستیدا ئەو بزووتنەوەیە لەسایەی ئەوکارە بەرزەی هاوڕێیان کردیان بەتەواوەتی نوشستیهێنا, لەجیاتی ئەوگردکردنەوە بێشومارەی کە چڵکاوخۆران دڵی خۆیان پێخۆشکردبوو, توانیان تەنیا چل هەزار کلۆڵ ببەن بۆ دەریاچەکە. جاروبار هاوڕێیانمان دەکەوتنە خەریککردنی چڵکاوخۆران. هەر کە چڵکاوخۆران بیانتوانیایە کۆمەڵێك لە کلۆڵان بەرەو گۆمەکە راپێچکەن جاروبار هاوڕێیانمان دەبوونە رێگریان, منو گارپوایت دوای گەیشتنمان بە ئەفسەرە لاوەکە نموونەیەکمان لەوەدی. درێژەی ئەوە, ئەوەبو کە ئەو هەرچیوپەرچییانەی ئێمە بە شێکمان لەوان پێکدەهێناو, ئەوانەی پاشەوپاش گەڕانەوە, بەنێزەی چەند هێزێکی زۆر توند رێگەی راکردنیان بۆ باشور, یا رۆژهەڵات لێگیرا. ئەو هێزانەی گەمارۆی ئێمەیاندا لەلای رۆژئاواوە رێیانپێگرتن, باکوور تاکە بوارێکبوو کە لە پێشیاندا مابۆوە. بەرەو باکوور تەکانیاندا, گە دەریاچەکەی لێبوو, لەلای رۆژهەلات‌و رۆژئاواو باشوورەوە بەئاگر بارانی تفەنگ‌و دەمانچەی ئۆتۆماتیکی هەموویان رامالران. بەڵام هەندەی نەبرد کە قەرەباڵغی هەرچیوپەرچی بەرەو شەقامێك تەکانیدا, کە بەشێوەیەکی پانوپۆر بەرەو رۆژئاوا دەچوو– نازانم ئایا ئەوە لەبەر دەرککردنی خەڵکەکە بوو کە رایاندەپێچن بۆ گۆمەکە, یاخود لەبەرجینگلدانی کوێرانەی جانەوەربو و– بەرەو شەقامەکەی دوای ئەو پێچیکردەوە, پشتاوپشت کشایەوەو بەرەو لای باشوور تەکانیدا, بەرەو گەڕەکە گەورەکەی کارگەران.

ئەوە لەمن‌و گارپوایت, تەقەلاماندەدا بەرەو رۆژئاوا رێگا شەقکەین, بۆئەوەی خۆمان لە چوارچێوەی شەڕوکوشتاری شەقام دەربازبکەین. بەڵام هێندەی نەبرد سەرلەنوێ لەقووڵاییەکەدا نقوومبووینەوە. کاتێ ئێمە بۆلای گۆشەکە دەچووین, دیمان هەرچیوپەرچییە بەگرموهۆڕەکان بەرەو ئێمە تەکانیاندەدا. گارپوایت باڵی گرتم. هێشتا دەستمان بەراکردن نەکردبوو, کەلەبەردەم پێچکەکانی نێودەستەی ئۆتۆمبێلی جەنگی رەشاش لەسەر کەبەرەو ناوچەکە گورج دەڕۆیشتن, منی بۆ

www.pertwk.com

پــــشتەوە راتەکانــــد لەپــــشت ئــــەو ئۆتۆمبیلانــــەوە ســــەربازەکان بەتفەنگــــە ئۆتۆماتیکییەکانیانەوە هاتن. هەر کە شوێنی خۆیان گرت, هەرچیوپەرچییەکان یەکسەر شاڵاویان بردە سەریان, وەك بڵێی کشانی میلییی بەگوڕ نقومیاندەکات, بەرلـەوەی ئـەوان بتـوانن هـیچ بکـەن. لێـرەو لـەویٚ سـەربازێك بـە تفەنگەکـەی تەقەیدەکرد.

بـەڵام ئـەو تەقـە پەرشـوبڵاوە نـەیتوانی هەرچیوپەرچـییەکان بوەسـتێنیٚ. کۆمەڵــەٚکانیان هێرشــیان هێنایــە سەرســەربازەکان‌و بــەرقێکی ئەســتوورەوە دەیانقیژاند. وادیاربو کە نەدەکرا بەهیچ کلۆجیٚ رەشاشەکان بتەقێنرێن. ئەو ئۆتۆمبیلانەی رەشاشیان بەسەرەوە بوو, شەقامەکەیان گرتبوو, سەربازەکانیان ناچارکرد کە لەنێوان‌و لەسەر شۆستەکان لەشوێن بگەڕێن.

لـەنویٚ ژمارەیـەکی زۆر لەسـەربازان ڕژانـە سەرشـەقام, لەگەرمـەی قەرەباڵغیـدا نەمانتوانی رابکەین. گارپوایت هەردوو باڵەکانی گرتم, پێکەوەو بەتوندی خۆمان نووساند بەدیوارێکدا.

هەرچیوپەرچـییەکان هـەر بیـست‌و پێـنج پـیٚ دووربـوون کـە رەشاشـەکان ئاگربارانیانکردن. بەڵام هیچ کەس ناتوانیٚ لەناو ئەو مەرگە کڵپەدارەدا رزگاربیٚ. هەرچیپەرچییەکان گورجتر هەنگاویان هەڵهێنایەوە,بەڵام نەیانتوانی بۆ پێشەوە بـچن, بەسـەریەکدا کەڵەکـە بـوون, بوونـە گردۆڵکـە, بـەڵکو شـەپۆلێکی یـەکجار گەورەی مردووان‌و گیانەڵایان ئەوانەی لەپشتیانەوە بوون هانیاندان بۆ پێشەوە بچن.

هەرچـی‌و پەرچـییەکان لـە زێرابێکـەوە بـۆ زێرابێکـی تـر یـەکتریان شـاردەوە. بریندارەکان بەژن‌و پیاوەوە بەسەر لوتکەی ئەوشەپۆلە ترسناکەدا رشانەوەو گلۆر بوونەوە, تەنانەت وەك تاو لەرز لێهاتوو لەژێر تایەی ئۆتۆمبیل‌و پێی سەربازاندا جنگلیانـدا, ئـەو سـەربازانەش نێزەکانیـان لـە سینگی کلۆڵـە یانـدارەکان کوتـا, بۆخـۆم کلـۆڵێکم دی تـوانی هەسـتێتە سـەرپیٚ‌و پڕبداتـە قوڕقوڕاگـەی یـەکیٚ

لەسـەربازەکان‌و ددانـی لێگیرکـات, هـەردووکیان لـەناو حەشـامەتە تێکقژاوەکـەدا, کەوتنە گۆڕیٚ.

تەقە وەستا , پاش ئەوەی ئەوتەقەلایـەی رەش‌ورووت بۆ رێگەکردنـەوە دایـان سـەرینەگرت کـار جێبـەجێکرا فەرمانـدرا کـە پێـچکەی ئۆتـۆمبێلی جـەنگی دەربهێنرێن, چونکە نەیاندەتوانی بەسەر شەپۆلی مردووەکاندا بەرەوپێش بچن. تەگبیرەکە وای پێویستدەکرد کە بۆ ئەو شەقامەی رێی گرتبوو پاڵبدرێن. کە ئەوە رویـدا سـەربازەکان لاشـەکانیان رادەکێشان. لەدواییـدا زانیمـان, چـۆن ڕوویـدا, لەدووریی چەند بینایەکەوە سەدکەس لە هاوڕێیانمان لەبیناکاندا رێگەی خۆیان کردەوەو بەجۆریٚ چوونە پێشیٚ, کە دەیانڕوانی بەسەر سەربازە پاڵپێکدەرەکاندا. پاشان کوشتارێکی پێچەوانە روویدا.

بێهـیچ ئاگادارییـەك لەسـەربانی بیناکـەوە رێژنـە بۆمبایـەك کەوتنـە خـوارەوە, ئۆتۆمبێلەکانیان پارچەپارچەکردن‌و زۆر سەربازیش لەگەڵیاندا پارچەپارچە بون. ئێمــەش لەگــەڵ ئەوانــەی رزگــاربوون, پاشــەوپاش گەڕاینــەوە. هاروهاجانــە گەڕاینەوە, پاش ئەوەی لەچەند بینایەك تێپەڕبووین, لەبینایەکی ترەوە ئاگرباران کـراین. وەك لەمەوبـەر سـەربازان شـەقامیان بەفەرشـی بەنـدەی مـردوو داپۆشـی, ئـەوانیش بـەدەوری خۆیـان بـوون بەفەرشـی شـەقامەکە, بـەڵام مـن‌و گارپوایـت نوشــتەیەك ژیــانی دەپاراســتین, وەك کــرداری لەمەوبــەرمان, جــارێکی دی لەدەروازەیەکـدا حەشـارگەیەکمان دەسـتکەوت. بـەڵام گارپوایـت نەیهێـشت. ئەمجارەیان بێئاگا بگیریٚ. هێشتا گرمەو هارژنەی بۆمباکان کپنەبووبووە کە ئەو دەستیکرد بە تێڕامان‌و سەرنجی ورد, بانگی لێکردم‌و گوتی:

–"هەرچیوپەرچی جارێکی دی دێنەوە! دەبیٚ لەم شوێنەدا دەرچین!"

رامـانکردو دەسـتم لەناودەسـتیدا بـوو, بەشۆسـتە خوێناوییەکـەدا هاتینـە خواریٚ, ساتمەماندەکرد, هەردەخلیسکاین‌و بەرەو گۆشەکە دەچووین. لەرێگەی شـەقامە رێگرەکـەدا دەمـانتوانی چـەند سـەربازیٚ بەدیبکـەین‌و ئێمـە هێشتا هـەر

www.pertwk.com

رامانـدەکرد. ئەوحەلـە شـتێکییان پێنەدەکـەوت، رێگەکـە هاتوچـۆی تیـابوو. بەمشێوەیە ساتێك ئاراممانگرت، ئاوڕمان لەپشتەوە دایەوە، هەرچیوپەرچییەکان بەهێواشی هاتن.

هـەموونیازێکیان دەست بەسـەراگرتنی تفەنگـەکانی سـەربازەکان‌و لنـاوبردنی برینـدارەکانیان بـوو. کۆتـایی ئـەو ئەفسەرە لاوەمـان دی کـە ئێمـەی دەربـازکرد. بەدەم ئێش‌و ئازارەوە بە ئانشکی خۆی بەرزکردەوە، دەمانچە ئۆتۆماتیکییەکەی لێکەوتە خوارێ.

گارپوایت پێکەنینی هات کە ئافرەتێك بەرە بریندارێك غاریدەداو قیمەکێش (سیخناخ)ێکی رادەوەشاند. پێیگوتم:

–"هیوای بەرزبوونەوەی پلەم برا! خێراکە! ئەمەیە رێبازی هەڵە. بەڵام ئێمە بەشـێوەیەکی دی دەربـازدەبین. بـەلای رۆژهەڵاتـدا بـەناو شـەقامە خامۆشـەکاندا رامـانکرد، ئامـادەبوین بـۆ هەرشـتێ کـە لەوانـەبو لەهـەر شـەقامێکی رێبەسـتدا رووبـدات. بـەرەو باشـووریش ئاگرکەوتنەوەیـەکی زەبـەللاح ئاسمـانی تـەنیبوو. زانیمان کە گەڕەکی گەورەی کرێکاران بۆتە خۆراکی ئاگر، ئیتر لەسەر شۆستەکە راکشام، هەموو لەشم داهێزرابوو، چیتر نەمدەتوانی هیچ هەنگاوێکی تر هەڵێنم‌و بـەرەوپێش بـچم. لەشـم رووشـابوو، بریـنـداربووم هـەموگیانم ژانیـدەکرد. سەرەرشـای ئـەوەش بـەدەم گارپوایتـەوە خـۆم پێنـەگیرا زەردەم نەیـەتێ کـە جگەرەیەکی دەپێچایەوەو دەیگوت:

–" مـن دەزانم خـراپ رزگـارمکردی. بـەڵام نـاتوانم هـیچ شـتێ لەبارودۆخەکـە بگـەم. بەراسـتی تەڵەیـە. هەرچـەند تەقـەلای راکردنمـان دابـێ شـتێ روویـداوەو پشتاوپشت گەڕاوینەتەوە. ئێمە هێشتا چەند خانوویێك لەوشوێنەوە دوورین کە لە دەروازەکەدا دەرمهێنای. دۆست‌و دوژمن واتێکەڵاو بوون لێکناکرێنەوە.

لەباری نەبوون chaos دەکات. تۆ نازانی کێ لەو بینا بەنەعلەتییانەدان هەوڵێ بـدە لەراسـتی رەوشـەکە ئاگـاداربی بۆمبایـەك بەرسـەرت دەکـەوێ. هەوڵبـدەی بەئاسـودەیی رێ بگریتـە بـەر، خـۆت لەناوحەشـامەتی هەرچیوپەرچـییەکاندا دەبینیتەوەو بەگوللەی رەشاش گیان لەدەستدەدەی، یان خۆت لـەناو هێزەکانی چـڵکاوخۆراندا دەبینـی بەگوللـەی هاوڕێیانـت لـەبانی بیناکـەوە دەکوژرێیـت. سەرەڕای ئەوەش، هەرچی‌وپەرچی پەلامارتدەدەن‌و دەشتکوژن."

بەخەمۆکییەوە سەری لەقاند، جگەرەکەی داگیرساندو لەتەنیشتمەوە دانیشت.

لەسەرقسەکانی رۆیی‌و گوتی:

–"من وا خەریکە لەبرسانا دەمرم، دەتوانم چگڵی رێگە بخۆم!"

پـاش چـاوتروکانێ یەکسەر قیتبـۆوە، بـەرەو شـەقام تـەکانی داو لـە چـگڵێك وردبـۆوە، پاشـان هێنـای‌و کێـشای بـە پەنجـەرەی دووکـانێکی پـشتەوەمانداو کونێکی تێکرد.

کاتێ گارپوایت یاریدەیدەدام لەکونەکەوە بچمە ژوورێ، بۆی روونکردمەوە:

–"ئـەوە نهـۆمی زەوییـە، هەرچـەندە شـوێنێکی باشـنییە، بـەڵام ئـەوە چاکترین شتە کە دەیکەین، تۆ سەرخەوێك بشکێنە، منیش دەچم تا لەراستیی هەڵوێستەکە بگـەم. ئـەم پرۆسـەی دەربازکردنـە بەچاکترین شـێوە رادەپـەڕێنم. بـەڵام مـن کـاتم گەرەکە. کات کاتێکی زۆریش‌و شتێ کە ئاگاداریبم."

ئـەو شـوێنەی خۆمـان تێدا دێتـەوە دووکـانی کەلوپـەلی وڵاخ بـوو، لەنووسینگە تایبەتییەکەی لەپشتەوە بو لەناو نوێنێکدا داینام کە لەچەند بەتانیەك پێکهاتبوو. ئەوژانـە سـەرە قورسـەی کـە تووشـم هـات کوێرەوەرییەکـەی پـتر کـردم. تـابڵێی شادبووم کە چاوەکانم لێکنان‌و ئەویش خەوی لەخۆی رەواندەوە.

بەم وشانە بەجێیهێشتم:

–"زوو دەگەڕێمـەوە، مـن بەخۆمـدا رانەپـەرمووم ئۆتۆمبێلێکـت بـۆ بێـنم. بـەڵام بێگومان هەندێك خواردنت بۆ دێنم."

www.pertwk.com

لـەماوەی سـێ سـاڵدا ئـەوە دواجـار بـوو گـاراپوایتم دی. لـەجیاتی ئـەوەی بگەڕێتـەوە لام . بردرایـە نەخۆشـخانەیەك. گوللەیـەك سـییەكانی سمیبـوو, گوللەیەكی تریش گۆشتی ملی.

بیست و چوارەم بەش

مێردەزمە

www.pertwk.com

مێردەزمە

لەناوشەمەندەفەر "سەدەی بیستەم"دا، دوێنێ شەو خەونەچوە چاوم، لەبەرئەوەو لەبەرئەو هیلاکیو ماندووبوونەی بێتاقەتیکردبووم، خەوێکی قوولم لێکەوت. کە لەخەوهەستام، شەوبوو هێشتا گارپوایت نەگەڕابۆوە. سەعاتەکەم لێونبووبوو ئاگاداری سات‌وکات نەبووم. کاتێ کەدرێژبووبوومو چاوم لێکنابوو هەمان دەنگەکزەکەی تەقینەوە دوورەکانم دەهاتە بەرگوێ، هێشتا ئاگری دۆزەخ دەسووتا، لەناودوکانەکاندابۆ پێشەوە خشکام لەپڕ ئاگری ئەوسووتانە گەورەیەی کە لەئاسمانەوە پێچەوانە دەبۆوە رووناکییەکی، وەختە بڵێم، وەك رۆژی رەوشەن دەڕژاندەسەر شەقام.

ئادەمیزاد دەیتوانی بەسووکیو سانایی وردترین پیتی چاپ بخوێنێتەوە. لەدوریی چەند بینایەکەوە گرمەی بۆمبای نارنجۆكو دەنگدانەوەی رەشاش دەهاتنە بەرگوێ. لەمەودایەکی دوورترەوە زنجیرەیەك تەقینەوەی گەورەگەورە هت، لەسەر جلی ولاخ بەگاگۆڵکێ گەڕامەوەو سەرلەنوێ خەوم لێکەوتەوە.

کە جارێکی دی لەخەو هەستام، رووناکییەکی کز و زەرد لێیدەدام. ئەوە کازێوەی دووەم رۆژبوو. بەگاگۆڵکێ بەرەو پێشەوەی دووکانەکە چووم. لەپڕ دووکەڵێکی زۆرو خەستو چڕم بەدیکرد ئاسمانی تەنیبوو، تریسکەی تۆخی تێدا بوو. لەوبەری شەقامەکەوە کۆیلەیەکی کلۆڵ بەلادا لارەلار بەدەستێکی توند توند کەلەکەی خۆی دەگوشی، شوێنەوارێکی خوێناوی بەدوای خۆیدا بەجێدەهێشت. چاوە ئەبڵەقەکانی بەهەموو لایەکدا دەگێڕان، پڕ بون لەترسو لەرز، جارێك راستەوخۆ چاوی تێبڕیم، رەنگو روی جۆرەها خەمی کپو لاڵی دەدرکاند کە روخساری گیانداریکی بریندار راونراو دادەرزێنن. سەیری منی کرد، بەڵام هیچ جۆرە ناسیاوییەکمان نەبو، هەستینەکرد کەمن هیچ جۆرە بەشداربوونێکی ویژدانیم بەرامبەر ی هەیە، بۆیە سەریداخستو بەرەو پێشەوە خۆیکێشکرد. دەیتوانی لەسەر ئەو هەموو زەوییە پان‌وبەرینەی یەزدان چاوڕوانی یارمەتیی هەرکەسێکبێ. کۆیلەیەکی بەندەبوو لە ئاهەنگی راوکردنی بەندەی کۆیلەدا، کە ئاغاکان دەیانگێڕا. هەرچییەکی لەتوانایدابوو داواییکاتو هەرچییەکی لێیدەگەڕا، تەنیا کونێکبوو کە بتوانێ خۆی بکوتێتە ناویو دەربازبێو وەك هەرگیانلەبەرێك خۆی تێدا بشارێتەوە.

کە گوێی لە ئۆتۆمبێلی فریاکەوتن بوو بەرەو گۆشەکە تەکاندەدا، سڵیکردەوە، ئۆتۆمبێلی فریاکەوتن بۆ وێنەی ئەو نەکراوە، بەنووزەیەکی پڕ لە ئێشو ئازارەوە لەبەردەم دەروازەی بینایەکدا بەدەمدا کەوت، پاش خولەکێ سەرلەنوێ بەشەلەشەل بەشێوەیەکی کلۆڵانە بەرەو شەقام دەرپەڕی.

گەڕامەوە سەرجلەکانی ولاخەکان کە لەسەریان درێژ بوبوم، ماوەی سەعاتێك چاوەڕوانی گارپوایت بووم. ژانە سەرەکەم هیچ بەرینەدام، بەپێچەوانەوە تا دەهات زیاتر دەبوو. زۆر تینم دایەخۆم، ئینجا توانیم چاوبکەمەوەو سەیری شتەکان بکەم، لەگەڵ چاوکردنەوەمو سەیرکردنی شتەکان ئازارێکی وام تووشبوو کە بەرگەینەگرم، لەبەرئەوە، مێشکم بەتوندو تیژی لێیدەدا. لەپەنجەرە شکاوەکەوە. بێهێزو بەشێوەیەکی غەریزی داواکەر تەقەلامدا لەو قەسابخانە ترسناکەدا راکەم. دوای ئەوە کەوتمە ژێرباری قورسی مێردەزمە. ئەوەی لەبیرمەو لەوسەعاتانەی بەدوایدا هاتن، هەرئەوەیە کە ئادەمیزاد لە مێردەزمەوە بەبیری دێتەوە. زۆر رووداو لە تیشکۆی مێشکما گرددەبنەوەو زۆرێکیشیان لە نێوان ئەو وێنانەدان ك ناسڕێنەوەو لەبیری خۆمدا چەند ماوەیەکی نەست دەیانهێڵمەوە. بەڵام ئەوەی لەوماوانەدا روویدا ئەوەیە کە نایزانم. ئەوەیە کە هەتا هەتایە نایزانم.

www.pertwk.com

لەبیرمە لەقوژبنەکەدا پێمنا بەپێی پیاوێکدا، ئەویش ئەو کلۆڵە بەستەزمانە راونراوەبوو کە بەرامبەر پەناگەکەی من خۆی رادەکێشا. ئای ك چەند بەروونی هەردوو دەستە دەردەدارە سیسەکانیم لەبیرن کەمایەی بەزەیبون، لەوکاتەدا کە کەوتبووە سەرچڵەکەی رێگە- دوودەست کەزیاتر لە بەدرێژایی تەمەن شێواندبوونی. هەردوو ناولەپی کەچینێك چڵکی پێستی رەق نیشتبووە سەریان، نیوگریێ ئەستوور دەبوو. کاتێ کە دەگلام و هەڵدەستامەوەو دەکەوتمەوە رۆیشتن سەیری رووی ئەوشتەم کرد دیم هێشتا ژیانی تیاماوە، چونکە چاوەزیرەکەکانی سپی دانەگرابوون، سەیری منیان دەکردو منیان دەبینی.

دوای ئەوە بۆشاییەکی پڕ بەزەیی داهات. من هیچم نەزانی و هیچم نەدی. بەرەتدان و لارەلار تەنیا بۆ سەلامەتی وێڵبووم مێردەزمەکەی دوای ئەو کە نیشتبووە سەرم، شەقامێبوو لەمردووان کە هێمنی بەسەریانا زاڵبو، لەناکاو گەیشتمە لای، وەك چۆن رێ لێونبوونێك لەلادێ دەگاتە جۆگەیەکی بەخوڕ. لەگەڵ جیاوازیی ئەوەدا کە ئەو جۆگەلەیەی سەیرمکرد بەخوڕ نەبوو، بەمەرگ بەستبووی. لە شەقامێکەوە بۆ شەقامێکی دی و، بەدرێژایی شۆستەکان و مەوداکانیان تەرمەکان کەوتبوون، تەخت و رێك راکشابوون، جگە لە تۆپەڵەیەك، یاخود گردۆڵکەیەك جەستە، کە لێرەو لەوێدا بوون هیچشتێ رێگر نەبوو. ئای لەکوڕانی بەستەزمانی دۆزەخ! ئای لەبەندەو کۆیلەی راونراو! وەك کەروێشك نەریتێکی باوبوو. نەریتی جووتیارەکان لەهەر ناوچەیەکدا وابوو کە هەموویان لەرۆژێکی دیاریکراودا کۆببنەوەو بەریزی لێکنزیکەوە بەناو دێهاتدا تەکانبدەن. هەزارەها کەروێشك دەرپەڕێنن بۆ ناو کۆترێکی ئامادەکراو بۆ ئەم مەبەستە.

پیاوو مێرمنداڵیش بەکوتەك دەکەوتنە سەریان هەتا دەیانکوشتن. بەدرێژایی و پانایی شەقامدا گێڕا. بێهەست و خوستبوو، بیناخامۆشەکان لەپەنجەرە زۆرەکانییانەوە دەیانڕوانییە دەیمەنەکە.

هەرتەنیا جارێك و چیترنا، قۆڵێکم دی لەوجۆگە مردووەدا دەجووڵا. سوێند دەخۆم من دیتم دەجووڵایەوە. لە ئازارێکی بەسوێی سەیردا، لەگەڵیا سەرێکی خوێناوی، بەشێوەیەکی زۆر ترسناك، کە نایەتە وەسفکردن، بەرزبۆوە، سەرێك بەپەلەپروسکێ کەوتە قسەو رووی قسەکەی لەمن کرد، پاشان سەرلەنوێ کەوتە سەرپشت و ئیتر چیتر جووڵەینەکرد.

من شەقامێکی ترم لەبیرە. لەهەردوو لایەوە بینای هێمنی تیایە، ئەوترس و لەرزەی تا هۆش رایتەکاندم کە جارێکی دی چاوم بەکوڕانی دۆزەخ کەوتەوە، بەڵام ئەمجارەیان لە جۆگەکەیدا کەوا دەرۆیی و هەنگاوی بۆ پێشەوە دەنا، شتێکم نەدی لێیبترسم. جۆگەکە بە هێواشی دەڕۆیی، کەچی ناڵەو گریان و فیڤان و لەعنەت و وڕێنەی خەڵەفاوو هیستریاو شێتی لێبەرزدەبۆوە. چونکە ئەوانە نەوجەوانانی گەش و تەمەن بەسالاچو، بێهێزونەخۆش، بێکارەو نائومێدو... داروپەردووی هەموو گەڕەکە پیسەکەی کرێکاران بوون. سووتاندنی گەڕەکی گەورەی کرێکاران لە "ساوپ سایددا بەرەو دۆزەخی کوشتاری شەقامی راپێچکردن. بەڵام بۆ کوێ چوون وچییان بەسەرهات، ئەوە شتێکە نەمزانیوە و هەرگیز هەواڵەکەییم پێنەگەیشتووە [134].

من چەند بیرەوەرییەکی بە ئاستەمم لان دەربارەی ئەوەی پەنجەرەیەکم شکاندو خۆم لەدووکانێکدا شاردەوە، تاکو خۆم لەدەست تاقمی رەش وڕووتەکان دەرباز بکەم کە سەربازەکان راویاندەنان. جارێکیشیان لە نزیك منەوە بۆمبایەك لەشەقامێکدا تەقییەوە کە خامۆشی باڵی بەسەریا کێشابوو، هەرچەندە کە من سەرم بڵندکردو چەند جارێك نەویمکرد نەمتوانی هیچ ئادەمیزادێ بەدیبکەم.

---

(134) زەمانێکی دوورودرێژ خەڵك لەسەر یەك را نەبوو دوربارەی ئاگری گەرەکی کرێکاران لە"ساوث ساید" ، ئایا شتێکی رێککەوتبوو، یاخود کردەوەی چڵکاوخۆران. بەڵام ئێستا راکە بەتەواوەتی ساغبۆتەوە کە هێزەکانی چڵکاوخۆرانبوون ئاگریان لەو گەڕەکە بەرداو فەرمانەکانی سەروەرەکانیان جێبەجێکردن.

www.pertwk.com

بەڵام یەکەم بیرەوەریی تیژ لە بیرەوەرییەکانی داهاتووم لەگەڵ شلینگی تفەنگ‌و هۆشـێکی لـەپڕ کـە سـەربازێك لـە ئوتۆمبیلێکـدا تەقـەی لێکـردم‌و گوللەکـەم پێنەکەوت, لەپڕ ساتیٚ دوای ئەوە دەیقیژاندو, وشە نهێنییەکانم دەدرکاند. من بەشێوەیەکی زۆر تەماوی سواربوونی ئۆتۆمبێلم لەبیرە. هەرچەندە ئەو سواربوونە بەدەوری خۆی, بەشێوەیەك لە شێوەکانی پڕ لە ژیان پچڕا.

شلینگی تفـەنگی ئـەو سـەربازەی لـە تەنیـشتمانەوە بـوو, وایلێکـردم چـاوم بکەمـەوە, (جـۆرج میلفـۆرد)م دی. کـە لـەرۆژانی (شـەقامی بێـلٚ)دا دەمناسـی. لەسـەرخۆ لەسـەر شۆسـتەکە کـەوت. تەنانـەت لـەکاتی کەوتنـدا, سـەربازەکە سەرلەنویٚ گوللەبارانیکرد, میلفۆرد لوولی خواردو نووشتایەوە, پاشان بەلرخەلرخ کەوتە سەر عەردی. سەربازەکە پێکەنی‌و ئۆتۆمبێلەکە خێرا دەرپەڕی.

ئەوشتەی دی کە من پاش ئەوە پێمزانی ئەوەبوو لە خەوێکی قووڵدا, لەترپەی پێی کابرایەك کە زۆر لەنزیك منەوە لە شوێنەکەدا هاتووچۆیدەکرد, بێدارکرامەوە.

دەموچاوی گرژومۆنبوو, ئەوعارەقەی بەنێوچەونیدا دەهاتە خوارەوە لەسەری لووتییـەوە دەتکـا. دەسـتێکی دەسـتەکەی تـری بەتونـدی لەسەرسـینگی چەسپکردبوو. لەکاتی ڕۆیشتنیا خوێنی لێدەهات‌و دەڕژایە سەر زەوی.

جلی ڕەسمیی چڵکاوخۆرانی لەبەردابوو, لەدەرەوە, وەك بڵێی بەناو دیوارێکی ئەستووردا, گرمەی خەفەکراوی بۆمبی تەقیوە دەهت, لە بینایەکدابووم کە دژی بینایەکی تر کەوتبووەشەڕ.

دوکتۆر هات برینەکانی سەربازەکە تیمار بکات, زانیم کە سەعات دووی پاش نیوەڕۆیە, هێشتا ژانەسەرەکەم هەروەك خۆی بەتەوژمبوو کە دوکتۆرەکە لە ئیشی خـۆی بـۆوە, بێهۆشـکەرێکی بـەهێزی دامـیٚ تـاکو چـالاکیی دلٚ کەمبکاتـەوەو کەوتمەوە باوەشی خەو. شتێکی تر کە زانیم ئەوەبو کاتیٚ چاودێریی هێرشی باڵۆنەکانم دەکرد بۆ سەرقەڵاتەکان.

کابرایـەك دەسـتی تێئالانـدم ك زۆر بەتونـدی خـۆم پێوەنووسـاندبوو وەکـە کـارێکی بـەهێزو بـەردەوام کـە گومـانی تیـا نییـە وام بەخەیاڵـداهات, کـە خودی ئێرنـستبوو, لەبەرخۆمـەوە پرسـیارمکرد چـۆن بەمـشێوە خراپـە لەقـژو هـەردوو برۆیەکانی کردووە!

لەوشـارە ترسـناکەدا, هـەر بەرێککـەوت یـەکترمان دیتـەوە. نەیـدەزانی کـە لـە نیویۆرك دەرچووم. کە ئەو ژوورەی بەجێهێشت من تێیدا خەوتبووم, لەوباوەڕەدا نەبوو جارێکی دی بمێنێتەوە.

لایـەکی زێـدەم لـە "کۆمۆنـەی چیکاگۆ"دی. پـاش چـاودێریکردنی هێرشـی باڵۆنەکان ئێرنست منی دابەزاندە ناوجەرگەی بیناکە, کەوا ڕۆژ لەزەردان‌و شەوم بە خەوێکی دوورودرێژ بەسەربردن‌و ڕۆژی سێیەممان لە بیناکەو لەچوارەم ڕۆژدا لـە هێزەکـانی چـڵکاوخۆران مۆڵـەت‌و ئۆتـۆمبێلێکی وەرگرتبـوو, لـە چـیکاگۆ دەرچووین.

ژانە سەرەکەم نەما, بەڵام تابڵێی بەلەش‌و گیان ماندوو بووم, لە ئۆتۆمبێلەکەدا پاڵمـدا بـە ئێرنـستەوە, بەچـاوی بێبایەخـدان چـاودێریی سـەربازەکانم دەکـرد, تەقەلایاندەدا ئۆتۆمبێلەکە بۆ دەرەوەی شار بەرن. شەڕ هێشتا لەئارادابو, بەڵام هەر لەویٚ دەسەڵاتی خۆیان بەسەر چەند ناوچەیەکدا گرتبوو, بەڵام ئەم ناوچانە هێزی قەبەو زل دەورەیاندابوو.

بـەم شـێوەیە هاوڕێیانمـان لەناوسـەد بەنـدو داوی دابـڕاو زیـاتر گـەمارۆ دران, کەچی کردەی سەرپێدانەواندنییان بەردەوامبوو. سەرپێشۆڕکردن واتای مردنـی دەگەیانـد, چـونکە لەوشـەڕەدا هـەرگیز وچـاننەبوو, تـا دوا پیـاو قارەمانانـە شەڕیانکرد[135].

---

(135) گـەلێك بینـا لەهەفتەیـەك پـتر خۆیـان ڕاگـرت, ئـەوە لـەکاتێکا یـەکێکیان (21)ڕۆژ خـۆی گـرت, دەبوایـە هـەموو بینایـەك بگـیریٚ وەك بڵێـی قەڵاتـە. چڵکاوخۆران چین چین ڕێگەی خۆیان بۆ بینا بڵندەکان کردەوە, شەڕێکی ترسناکبوو, نە وچان دەدراو نە وچان دەسێنرا, لە شەڕەکەدا شۆڕشگێڕەکان لە دوژمنەکانیان جیا دەکرانەوە بەوەی کە شوێنە بەرزەکانیان دەگـرتن. هەرچـەندە کـە شۆڕشگێڕان کەوتنـە بـەر درویٚنـەی مـەرگ, زیانەکە

www.pertwk.com

ئێمە هەرچەندە لەمجۆرە شوێنانەدا نزیکدەبووینەوە, پاشەوانەکان دەیانگەڕاندینەوە شوێنی پێشوومان. جارێکییان تاکە ڕێگایەك کە بەرەو دووشوێنی سەخت لەشوێنەکانی هاوڕێیانمان دەرچوو, دەبوایە پارچەیەکی سووتاو بېڕین, کە کوتبووە نێوانیان لەهەردوولاوە دەمانتوانی گوێمان لەگرموهۆری شەڕ بێ, کەچی ئۆتۆمبێلەکە بە ئاگادارییەوە بەناو کەلاوە دووکەڵاویەکان‌و دیواری لارەوبووی رووەوکەوتندا ڕێگەی خۆی گرتبووەبەر.

زۆر جار چەند چیایەك لە دارو پەردوو بەجۆرێ شەقامیان دەگرت, ناچاردەبووین بەڕێگەی خۆماندا بگەڕێینەوە, کەوتبوینە ناو کەلاوان, لەسەرەخۆ هەنگاومان بۆ پێشەوە دەنا.

"پشتێر" کۆزی رەشەولاخ‌و "گەڕەکی کرێکاران‌و کارگەو هەموو شتێ" کەلاوەبوون‌و دەسووتان. دوور لەدەستە راستەوە, تەمە دووکەڵێکی یەکجار زۆر روی ئاسمانی لێڵکردبوو, ئەوە وەك سەربازە لێخوڕەکە پێی راگەیاندن, شاری (بۆلمان) یاخود لەمەوبەر شاری (بۆلمان)نەبوو. چونکە بەتەواوەتی وێرانکرابوو, رۆژ لە زەردانی سێیەم, ئۆتۆمبێلەکەی بۆ ئەوێ بردو هەندێ نامەی پێبوو. پێیگوتین کە توندترین شەڕ لەوێ روویداو لەبەرکەڵەکەبوونی مردووان زۆر شەقامی تێپەڕین نین.

ئۆتۆمبێلەکە جارێ لەدەوری دیوارەکانی بینایەکی رووخاودا نەسووڕابۆوە, لەناوچەی پشتێری رەشەولاخ, کە یەکسەر شەپۆلێك کوژراو ڕێگەیان پێگرت. بەتەواوەتی لەشەپۆلێکی دەکرد کە دەریا هەڵیدەدا, بەڵام چۆن سەریهەڵدا, ئەوە لای ئێمە شاردراوە نەبو. کاتێ کە هەرچیوپەرچی هێرشیاندەبردو گۆشەکەیان تێپەڕدەکرد, لەسەر چەند گۆشەیەکی راست‌و لە نیشانگەیەکی ئاسۆیی,

---

هەر لەیەك لانە بو. پرۆلیتاریای شانازیکەری چیکاگۆ لەسەر ئاستی نگیپە کۆنەکانی, توانی بەقەد ئەو ژمارەیەی لە رۆڵەکانی کوژرابوو, لە دوژمنان بکوژێ.

کەوتنەبەر دروێنەکردنی ئاگری ئەو رەشاشە پاڵپێکدەرانەی لای شەقامە ڕێپێگرەکە. بەڵام کارەساتێك تووشی سەربازەکان بوو.

گومان لەوەدانەبو کە بۆمبایەك لەناو لینگییاندا تەقییەوە, چونکە ئەو هەرچیوپەرچییانەی هێرشەکەیان بەربەستکرا کوژراو گیانەڵاکانیان ئەو شەپۆلەیان پێکهێنا. تەکانێکی توندو تیژییان دابوو, کەفوکوڵی خۆیان دەرکردبوو ك بریتیبوو لە کۆیلەی زیندووە جەنگاوەر, بەمجۆرە سەربازو کۆیلە پێکەوە دەکوژران.

لەدەوروبەرو بەرەو سەرەوەی پەردووی ئۆتۆمبێلەکان‌و تفەنگەکان, شێوێنراو وشەق‌وپەقکرابوون.

ئێرنست لەپر بازێکی دا چاوی بەدووشانی ئاشنا کەوت لە کراسێکی لۆکەداو چەند تاڵەموویێکی سپی بەسەریاندا شۆڕبووبوونەوە, کە بەلایەوە نامۆ نەبوو. من کەسم بەدینەکرد. کە هاتەوە تەکم‌و ئۆتۆمبێلەکە ئێمەی راڕڤاند گوتی:

ئەو کابرایە قەشە "مۆرهاوس"بوو.

هەرزوو گەیشتینە لادێیە سەوزەکە, دوا سەرنجماندایە ئاسمانە پڕ دووکەڵەکە, بەشێوەیەکی کزی دوور دەنگی تەقینەوەیەکی لەسەرەخۆ هات. پاشان من سەرم بەسینگی ئێرنسەتەوە نا فرمێسکی ئەفسووسم بۆ ئەو دۆزەهەڵڕشت کە دۆڕاندمان, هەردوو باڵەکانی ئێرنست کە تێم ئالابوون پڕبوون لەوپەڕی خۆشەویستی.

گوتی:

-" گیانە ئازیزەکەم, دۆڕانەکەمان کاتییە, بەڵام هەتا هەتا نییە. فێربووین. بەیانی دۆزەگەورەکە لە گلانەکەیدا راستدەبێتەوە بەدانایی‌و پێڕۆ پشتئەستوورە."

ئۆتۆمبێلەکە ئێمەی برد بۆ وێستگەیەکی شەمەندەفەر, لەوێ چاوەڕوانبووین کە بەشەمەندەفەرێ رابگەین بۆ نیوێۆرکمان بەرێ. کاتێ لە وێستگەکەدا چاوەڕوانبووین, سێ شەمەندەفەر گرمەیان هات‌و بەلامانا تێپەڕین, بەلای

www.pertwk.com

رۆژئـاوادا بـەرەو چـیکاگۆ چـوون پڕبـوون لـە کرێکـاری جـل شـڕووڕ کرێکـاران لەکارامەییە هونەرییەکەیان, تێبینی ئەوەیان لێکردن– کە کوڕانی دۆزەخن.

ئێرنست گوتی:

–"کۆیلـەو بەنـدەن, بـۆ ئاوەدانکردنـەوەی چـیکاگۆ تـەرخانکراون, چـونکە کۆیلەکانی چیکاگۆ بەندەن, وەك دەزانی هەموویان کوژران.

بیستو پێنجەم بەش

تیرۆرستەکان

www.pertwk.com

نائومێدبن, چەندین ڕێکخراوی تیرۆریست کە سەربەئێمە نەبوون, سەریان هەڵدا, زۆر بەڵایان بۆ بەجێهێشتین[136].

---

(136) ساڵنامەی ئەم ماوە کرتە پڕ لەنائومێدییەی دێرو لاپەڕە خوێناوییە تۆڵەسەندنەوە هاندەری خۆسەپێنبوو. ئەندامانی ڕێکخراوە تیرۆریستەکان گوێیان نەدەدا بەگیانی خۆیان, دەستییان شووشتبوو, دانییەکان(Danites) ئەوانەی ناوی خۆیان لە فریشتەی تۆڵە, لە میپۆلۆجیای مۆرمۆنی وەرگرتبوو, لە چیاکانی ڕۆژئاوای گەورە (Great West)ەوە دەرپەڕیبوون و, بە درێژایی و پانایی کەناری باسفیك لە پەنەماوە تا دەگاتە ئالاسکا بڵاوبووبوونەوە. بەڵام ڤاڵکیرەکان (Valkyries) هەموویان ژنبوون, ڕێکخراوەکەیان بە شێوەیەکی گشتی پیسترین ئەو ڕێکخراوانە بوو هیچ ژنێك نەدەبوو بەئەندامی ئەگەر یەکێك لە خزمەنزیکەکانی بەدەست ئۆلیگارکییەت نەکوژرابا. ئەندامەکانیان بە ئازاردانی دیلەکانیان تا ڕادەی مردن, تاوانبارکران. ڕێکخراوێکی بەناوبانگی تری ئافرەتان هەبوو, ئەویش ڕێکخراوی (بێوەژنی شەڕ)بوو, بەڵام گروپی Berserkers بێرسێرکەرز ڕێکخراوێکی "خوشك"ی گرووپی ڤاڵکیرەکانبوو. لەڕاستیدا ئەو پیاوانە باکیان لە هیچ مەترسییەك نەبوو, هەرچەندە گەورەش بوایە. ژیانیان لەبەرچاویان هەر هیچ نەبوو, لەڕاستیدا ئەوان بوون شارەگەورەکەی چڵکاوخۆرەکانیان بەتەواوەتی وێرانکرد کە ناوی بێلۆنا Bellona بوو, دانیشتووانەکانی, کە دەگەیشتنە سەد هەزارو زیاتر, کوشتوبڕکردن, بەڵام دوو گرووپەکەی "شێتان" Bedlamites و "دۆزەخییەکان" Heudamites دوو ڕێکخراوی جمکبوون لەناو ڕێکخراوەکانی کۆیلە بەندەکان, لەکاتێکا ئەو ماوەیە تیپێکی نوێی ئایینی ناسی کە تەمەنی درێژ نەبوو, ئەو تیپە ناونرا "تووڕەیی خوا" هەروەها لەو گروپانەی تر کە سەریانهەڵدا, لێرەدا ناویاندەهێنین- بۆ دەرخستنی جیددییەتی فەوتێنەرانەیان و حاڵەتە سەیرو سەمەرەکەیان- ئەو ڕێکخراوانە بوون: "دڵە خوێناوییەکان", "ڕۆڵەکانی بەیانی", "ئەستێرەکانی بەیانی", "پێشێلکارەکان Flamingoes", "گۆشە سێقۆڵییەکان", " سێ لوولەکان", "ڕۆبۆنیکییەکان Rubonics"و "تۆڵە سێنەکان", کۆمانشییەنەکان Coma nchesو ئەریبووسییەکان Erebustes.

تیرۆرستەکان

من و ئێرنست, تا لە نیویۆرك نەگەڕاینەوە, لە ڕادەی ئەوکارەساتەی تووشی دۆزەگەورەکە بوو نەگەیشتین. بارودۆخەکە تاڵ و خوێناویبوو, لەزۆر شوێنی پەرشو بڵاو, لەسەرانسەری وڵاتدا, بەندەکان ڕاپەڕین و خوێنیان ڕژا, ژمارەی شەهیدان یەکجار زیادیکرد, لەهەموو شوێنیٚ ئەوەندە خەڵك لەسێدارەدران کە لەژمارە نایەن. چیاو دەشتودەر پڕبوون لەڕاونراوانی دادو ئەوپەنابەرانەی بێبەزەیی ڕاونران, تاراوگە تایبەتەکانمان پڕبوون لە هاوڕێیانی خۆمان کە حکوومەت بۆسەری هەریەکێکییان نرخێکی دانابوو. سەربازانی "پاژنەی ئاسنین"بەدەیان پەناگەی ئێمەیان داگیرکردن, دوای ئەوەی سیخوڕەکانی خۆیان پێشانیان دابوون. ژمارەیکی زۆر لە هاوڕێیانمان گیران, بەشێوازی تیرۆریستانە تۆڵەی خۆیان سەند ئەونائومێدییەی کە تووشیانبو وایلێکردن دۆش دابمێنن و

www.pertwk.com

ئەوخەڵکە سەرلێشێواوو گومڕایە سەرکێشانە قوربانییان بە ژیانی خۆیانداو، زۆرجار پلانەکانی ئێمەیان تێکدان‌و تەگەرەیان خستە پێش بەرەوپێشەوچوونی ڕێکخراوەکەمان.

لەوهـــەموو ماوەیـــەدا "پاژنـــەی ئاســـنین" شـــێلگیرانەو بێبەزەییانـــە هورووژمیانهێنـــا، پێکهـاتنی بونیـاتی کۆمەڵایـەتی بەگـشتی هێنایـە هـەژان لـە دواگـــەڕانی بەشـــوێن هاوڕێیانـــداو، کنـــەکردنی چڵکاوخۆرەشـــوێن بـــەرزەکان‌و، بەرەبابـە داخراوەکـانی کرێکـاران‌و هـەموو هۆبـە نهێنییـەکانی. سـزای بێبـەزەیی‌و بێـرق‌و کینـەی دەدا، بەبێدەنگی بەرگـەی ئـەو شاڵاوانەی تۆڵـەی دەگرت یەکسەر پڕیـــدەکردەوەو لەهـــەمان کاتـــدا ئێرنـــست هەنـــدێ پێـــشەوای تـــر، خـــەریکی

---

* نـسیبەتە بـۆ Dan یـەکێك لـە دوانـزە کوڕەکـانی یـەعقووب، دانییـەکان ئەنـدامی ڕێکخراوێکی نهێنی مۆرمۆنی بوون، مەزەندەدەکرێ ساڵی 1837 پێکهێنرابێ (وەرگێڕی عەرەبی).

** ڤاڵکیرەکان Valkyries لە میپۆلۆژیای سکەندنیافیدا، کارەکەری خواوەندی گەورە (ئۆدین)Odin ، ئەرکی ئەوان ئەوەیە کە سواری هەوابن بۆ گۆڕەپانی شەڕ، بۆ ئەوەی ئەو قارەمانانە هەڵبژێرن کە بۆیان لواوە بکوژرێن تاکو ڕۆحەکانیان بەرن بۆ هۆڵی نەمری کە ناوی "ڤاڵهالایە"Valhallo . "وەرگێڕی عەرەبی".

***بێرسـێرکەر لـە میپۆلۆژیـای سـکەندنیاڤی جـەنگاوەرێکی نۆرماندییـە کـە هێـزو ئازایەتییـەکی زۆری پێـوە دیـارە، لـە کـۆڕی شـەڕدا بەجەربـەزەییێکی بێئامـان نـاوی دەرکردبوو. "وەرگێڕی عەرەبی"

**** نیسبەن بۆ Erbus کە لە میپۆلۆژیای گریکیدا شوێنێکی تەنگ‌وتاری دۆزەخییە، سێبەری مەرگی پێدا تێدەپەڕێ، کە ڕێگەی بەرەوئاگری دۆزەخە، کە لایان بە (Hades) ناسراوە. (وەرگێڕی عەرەبی)

ڕێکخستنەوەی هێزەکانی شۆڕش بوون‌و مرۆڤ دەتوانێ دەرك بە مەزنی ئەرکەکان بکات ئەگەر[137] …………

پوختەیەك لەژیاننامەی نووسەر

جـاك لنـدن یەکێکـە لـە درەوشـاوەترین ئـەو ناوانـەی لـە ئاسمـانی ئـەدەبی ئەمەریکیـــدا دەرکـــەوتن. ســـاڵی 1876 لەسانفرانسیـــسکۆی ســـەربەولایەتی کالیفۆرنیـا لـەدایکبووە. ڕۆڵەیـەکی زۆڵـی بـاوکێکبوو وکـاری فاڵگرەوەیـەکی گـەڕۆکبوو، دایکیـشی کارورەفتـاری مەسـەلەی ڕۆحانییـەتبوو. لەنەوجەوانیـدا بـۆ نـان پەیـداکردن ژمارەیـەك کـاری بـچوکی کـرد. ڕۆژنامـە فرۆشـی حـەماڵی یـاخود کرێکاری گالیسکەی بەفر، پاشان بەتاڵکردن‌و بارکردنی کەشتی، تا لەئەنجامدا دڵکێشی دەریابوو ورووبکردە کارکردن لە کەشتیدا. ساڵی 1894، کە لەناوچەی تاڤگەکانی نیاگارادا دەگەڕا دەسگیرکراو بەتاوانی سەرگەردانی ڕاپێچی بەندیخانە کرا، بێدادگەییکردن ماوەی سی ڕۆژی تیادا بەسەر برد. لەبەندیخانـەدا ئاشنـای چـــینی کارگـــەرانی هـــاڕدراوبوو کـــە لەلایـــەن خـــاوەن کارەکانـــەوە دووچـــاری

---

(137) ئەمەیە کۆتایی دەستخەتەکەی خانمە ئیڤار هارد، لەپڕ لە ناوەراستی ڕستەیەکدا دەپچڕێ. بێگومان ئاگادارکردنەوەیەکی پێگەیشت کە هێزەکانی چڵکاوخۆران وادێن. بەڵگەی بۆ ئەمە ئەوەیە کە کاتێکی باشی بەدەستەوەبوو بۆ شاردنەوەی دەستخەتەکە بەرلەوەی رابکات. یاخود بگیرێ. بەداخەوە نەژیا تا چیرۆکەکەی تەواو بکات. ئەگەر وایبکردبایە، ئەوتەمەی بەدرێژایی حەوت سەدە کوشتنی ئێرنست ئێڤەر هاردی تەنیوە، دەڕەوییەوە.

www.pertwk.com

چەوساندنەوە بووبوون. هەر کەلە بەندیخانە دەرچوو, یەکسەر چووە ریزی لقی پارتی سۆشیالست لە ئۆکلاند و بێپشوودان سەرقاڵی خوێندنەوەو نووسینبوو, ئارەزووکردنی بەرەبەرە پتر بوو کە خەونەکەی بێتە دیو ببێتەنووسەرێکی گەورەو لەوباوەڕەدابوو بۆ ئەوەی ئەم ئامانجە بێنێتە دی, پێویستە فەلسەفەیەکی روونو بیروباوەڕێکی جیاکراوەی هەبن* .

یەکەمین چیرۆکی ساڵی 1899 لەگۆڤاری (ئۆڤەر لاند مۆنثلی)دا بڵاوکراوەتەوە. بەڵام یەکەمین رۆمانی کە (کچۆڵەی بەفرەکان)بوو, ساڵی 1902 دەرکەوت.

ساڵی 1904 دەستیکرد بە نووسینی "گورگی دەریاکان", ئەوکاتە کاری پەیامنێری رۆژنامەنووسیبوو, داوای لێکرا کە بچێتە ژاپۆن بۆ نووسین دەربارەی دەنگوباسی جەنگی ژاپۆنی–رووسی. رۆمانەکەی لەهەمان ساڵدا دەرچوو, بۆئەوەی سەرکەوتنێکی بێهاوتا وەدیبێنێ.

وێڕای کورتیی ژیانی, کە (40) ساڵبوو, تابڵێی دەوڵەمەندو همە جۆربوو. لەوشانزە ساڵەی دواییەدا نۆزدە رۆمانو هەژدە کۆمەڵە چیرۆكو سێ شانۆنامەو زیاتر لە 150 وتارو هەشت کتێبی لەبارەی کۆمەڵگەو ژیاننامەی خویەوە نووسی.

لەشاکارەکانی: "بانگەوازی جانەوەر". "پاژنەی ئاسنین", "رۆڵەی گورگ", "کەڵبەی سپی" و "گورگی دەریاکان"ن.

ساڵی 1916 بەخۆکوشتن سەرینایەوە.

---

* سەرچاوەی ئەم زانیارییە: (ذئب البحار) جاك لندن. ترجمة– عمران ابو حجلة. دار منارات للنشر– عمان– الأردن.

چەند دێڕێك لەژیانی رۆشنبیریی وەرگێڕی کوردی

*ناو: کەمال حوسێن ئەحمەد (غەمبار).

*ساڵی 1937 لەشاری کۆیە لەدایکبووە.

*ساڵی 1961 بۆتە ئەندامی یەکێتیی نووسەرانی عیراق.

*ساڵی 1961–1962 بەشی ئەدەبو زمانی عەرەبی لە زانکۆی بەغدا تەواو کردووە.

*تائێستا (4)شانۆنامەو (3)کتێبی لە عەرەبییەوە کردوونەتە کوردی, لەدانانی (3) کتێبی قوتابخانە بەعەرەبی و وەرگێڕانی سێ کتێبی تردا بەشداریکردووە.

*سەرپەرشتیی زمانەوانی ژمارەیەك نامەی ماستەرو دوکتۆرای کردووە.

www.pertwk.com

*بەژمارەیــەك بەرهــەمی (شــیعرو چــیرۆك)ی وەرگێــڕاو بــۆ زمــانی عەرەبیــدا چۆتەوەو پێشەکی بۆ نووسیون.

*پێنج ساڵ سەرپەرشتیی زمانەوانی رۆژنامەی "الوقائع العراقیە"ی کردووە.

*بـــەدەیان نووســـین و توێژینـــەوەو لێکۆڵینـــەوەی بـــەزمانی عـــەرەبی بڵاوکردوونەتەوە.

*نووســەرو خــاوەن ئیمتیــازو سەرنووســەری ژمارەیــەك رۆژنامــەی کــوردی و عەرەبی بووە.

*لە زانکۆی بەغداو سەلاحەدین وانەی رەخنەو ئەدەبی بەکوردی و عەرەبی.

*ئێــستا ســەرقاڵی وەرگێڕانــی نامەیــەکی دوکتۆرایــە بــەزمانی عــەرەبی بــۆ سەرزمانی کــوردی, هــەروەها سێبەرگی قەبــەی کتێبێکــی دی لەکوردییــەوە بــۆ عەرەبی.

پێڕست

بابەت

1–پێشەکیی وەرگێری کوردی.........
2–پێشەکیی ئەناتۆل فرانس........
3–یەکەم بەش–هەڵۆکەم...........
4–دووەم بەش–بەگژدا چوونەکان........
5–سێیەم بەش–قۆڵی جاکسن.........
6–چوارەم بەش–کۆیلەکانی ئامێر..........
7–پێنجەم بەش–فیلۆماثییە کان...........
8–شەشەم بەش–سەرنجەکان...........
9–حەوتەم بەش–جیهانی بینینی قەشە..........
10–هەشتەم بەش– ئامێر تێکدەرێك.............
11–نۆیەم بەش–بیرکاریی خەون............
12–دەیەم بەش–گێژاو............
13–یانزەیەم بەش– گەورەترین سەرچڵی........
14–دوانزەیەم بەش– قەشەکە........
15–سێنزەیەم بەش– مانگرتنی گشت......
16–چواردەیەم بەش–سەرەتایی دوایی.........
17–پانزەیەم بەش–رۆژەکانی دوایی..........
18–شانزەیەم بەش– کۆتایی............
19–حەڤدەیەم بەش–دڵڕەقی خوێناوی.........
20–هەژدەیەم بەش– لەسێبەری سۆنۆمادا.........
21–نۆزدەیەم بەش– گۆڕان..........
22–بیستەم بەش– ئۆلیگارکیەکیسەرلێشێواو........
23–بیستویەکەم بەش– نەڕەی جانەوەری دۆزەخ.........
24–بیستودووەم بەش– کۆمۆنەی چیکاگۆ..........
25–بیست و سێیەم بەش–کوڕانی دۆزەخ............
26–بیست و چوارەم بەش– مێردەزمە..........
27–بیست و پێنجەم بەش– تیرۆرستەکان.......

www.pertwk.com

زنجیرەی بڵاوکراوەکانی خانەی وەرگێڕان

ژ	ناوی کتێب	زمان	نووسەر	بابەت	ساڵی دەرچوون	وەرگێر
29	ڕۆشنبیرو دەسەڵات	عەرەبی	سعدالدین ابراهیم	ڕۆشنبیری	2004	هەڵکەوت عەبدوڵلا
30	شانۆ لە چەند وتارێکدا	عەرەبی	عەونی کەڕومی	شانۆیی	2003	پەروەر نەجمەدین
31	ستراتیژیی سەربازیی	فارسی	ریچارد کاگلەر	سیاسی	2003	دلێر میرزا
32	نامەیەك دەربارەی لێکبوردن	فارسی	جۆن لۆك	فەلسەفی	2004	شۆڕش جوانڕۆیی- فەرشید شەریفی
33	مەولاناخلیدو تەریقەتی نەقشبەندی	فارسی	سەید طاهر هاشمی	فیکری	2004	دلێر میرزا
34	سێ شانۆ نامە	عەرەبی	جان کۆکتۆ ئۆین ج. ئارنۆ میشێل دی. ئۆنامۆنۆ	شانۆیی	2004	هەورامان قانع
35	را پۆرتی برۆدی	فارسی/ عەرەبی	خۆرخە لویس بۆرخس	چیرۆك	2004	یاسین عومەر
36	بیرەوەرییەکانی هەڵەبەجە	کوردی	بەکر حەمە صدیق	مێژووی	2004	بەکرحمە صدیق/ کوردی
						دلێرمیراز/ فارسی م. حسن عبدالکریم ئینگلیزی/ فوئاد تاهیر
37	ڕەهەندەکانی ناسیۆنالیزم	فارسی	کۆمەڵێ نووسەر	نەتەوەیی	2004	ئارام جمال
38	ریفراندۆم باشترین شێوازی خەباتە	سویدییەوە	تۆم گولبێری	سیاسی	2004	ئیدریس ئیبراهیم
39	شانۆی پانتۆمایم	عەرەبی	بورهان قەرەداخی	شانۆی	2004	بورهان قەرەداخی
40	گوڵەزەر ماڵئاوا	عەرەبی	جەنگیز ئیمتاتۆف	چیرۆك	2004	جەوهەر کرمانج

بەرهەمی داهاتووی خانە بۆ بەردیدی خوێنەرانی ئازیز

ژ	ناوی کتێب	ناوی نووسەر	ناوی وەرگێر
1	مەولانا خالیدو تەریقەتی نەقشبەندی	سید طاهری هاشمی	دلێر میرزا
2	سەرچاوەکانی زاناى و نەزانی	کارل پۆپەر	ناصری سەلاحی
3	یادەوەریەکانی ئەندامێکی میت	محمدی ئەیموری	ئارام علی عەزیز
4	کاریگەری هەڵچوون و لەبەرپرسێتی تاواندا	همداد مجید علی	دلێرمیرزا
5	دەوڵەت و کۆمەڵگەی مەدەنی	گرامش	مامەند ڕۆژە
6	ئازارەکانی هونەرمەندێك	یوسف فرانسیس	ئاری بابان
7	نیوەکەی تری جیهان و چەند جیرۆکێك	چەند نووسەرێك	نوری سەعید قادر

www.pertwk.com

8	جینۆساید لەباکوری عیراق	رێکخراوی مافی مرۆڤ	محمد حمه سالح